

ekmek ve gül

grev hakkımız engellenemez

Mücadele yarılmaz

/EkmekveGül

posta@ekmekvegul.net

@

@ekmekvegul

🎵

📷

🐦

/ekmekvegul

f

Dilolu.

İÇİNDEKİLER

Ya hepimizin kazanımı ya hepimizin kaybı.....3	Elif TURGUT
Patronların oyunu, işçilerin ortak mücadelesi var...5	Adile DOĞAN
Hayallerin fiyatı zamlanmış bu ülkede.....6	Burcu ÖKDEMİR
Şehir hastanesindeki işçi kadınlar tartışıyor.....7	Melodi TAŞ-Suna DERVİŞ
Kıt kanaat geçinebilmek için 7/24 çalışma.....7	Selda ARSLAN
İki yakamızın bir araya gelmesi için.....8	Mehtap ERKORKMAZ
14 yaşında iş kazası.....8	
Pazar sohbeti: 'Ne zaman et yedim unutmuşum'.....9	Hülya ÖZDEMİR
Konak manzarasında yoksulluk sohbeti.....9	Reyhan BAŞARAN
Artık komşuda kül bile kalmadı!10	Merve İLHAN
Kadın işçilerin grevi Bereç'ten öğrenmek.....11	Nuray ÖZTÜRK
Ateşin başında birlik.....12	
Bir kravat meselesi.....14	Ela AVA
Savaşın izleri hâlâ duruyor16	
'Orada özgür olabilecek miyiz?.....16	Neslihan KARYEMEZ
Mülteci ya da Türkiyeli, kadınlar yoksulluğun pençesinde17	Elif Ekin SALTİK
'Ortadoğu'nun rahat nefes almasını istiyoruz'.....17	Funda BAKIŞ
Kadınların gücü ve tabular: Mukadderat.....18	Esra ÇALIŞKAN
Hayat devam etsin diye: 'İşe Yarar Bir Şey' filmi üzerine.....18	Başak AYDIN
'Geçmiş acılarını değil geleceğin umutlarını paylaşıyoruz'.....19	İlknur HAYLAZ
Kadın sağlığı ve cinsellik eğitimleri: Bir deneyim paylaşımı.....20	Berna YILDIZ
Anıt ağacı: Yalnızca anı değil, mücadeleye bir çağrı.....20	İlayda Dicle YURDALAN
Kadınlar okumadığı için mi katlediliyor?.....20	
Yeni yönetmelik kadın sağlığını tehdit ediyor....21	Türkü Yağmur NEHİR
Mutlu mu yıllar?22	Filiz GÜR
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
KİTAP.....24	

Bu soğukta içimizi ısıtan bir şey var

Buz gibi bir kış günü... Sokaklar soğuk, rüzgâr sert esiyor. Ama bir soba başında, mandalina kokusuyla ısınan eller gibi, içimizde büyüyen bir sıcaklık var: umut. Yeni yılın ilk günleri, soğuğa inat sıcak hayalleri de beraberinde getiriyor. Ocak ayı, yalnızca takvimde yeni bir başlangıç değil; sert esen rüzgara karşı daha eşit, adil ve özgür bir yaşam için mücadelenin yeniden filizlendiği bir dönemin başlangıcı.

Sokağın sesine kulak veriyoruz. Kararlılıkla haykıran kadınlar, direnişin ön safında yer alan işçi ve emekçi kadınlar, grev alanlarında yankılanan sloganlarıyla kararlılığını haykırıyor: "Haklıyız, kazanacağız", "Grev haktır, engellenemez", "Buraya sendika halaylarla girecek", "Susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat etmiyoruz"... Bu sözler, yalnızca birer slogan değil; hayatı omuz omuza yeni-

den inşa etmenin çağrısı.

2025, mücadele dolu bir yıl olarak başladı. Ekonomik kriz ve geçim sıkıntısı, kadınların hayatını her zamankinden daha fazla etkiliyor. Artan fiyatlar, işsizlik, derinleşen eşitsizlik, vahşileşerek artan şiddet kadınların sırtında bir sopa olarak sallanıyor. Ancak bunun karşısında kadınlar haklarını savunmak için seslerini yükseltiyor.

Bu yılın ilk günlerinde işçi grevleri kadının emeğinin görünürlüğünü yeniden gündeme taşıyor. Fabrikaların kapısında, grev çadırlarında, direniş alanlarında, kadınlar sadece haklarını değil, onurlu bir yaşamı da savunuyorlar.

Sokaklarda, mahkemelerde, meydanlarda ve yaşamın her köşesinde eşitlik, özgürlük ve şiddetsiz bir yaşam taleplerini haykırıyor kadınlar. İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması için verilen mücadele, kadınları ailenin içine sıkıştırmayı, bağım-

lı hale getirmeyi hedefleyen politikalara karşı tepkiler, şiddete karşı yükselen öfke mücadelenin olanaklarına da ışık tutuyor.

Yeni yılın ilk sayısında herkese, mücadele, dayanışma ve umut dolu bir yıl diliyoruz. Dergimizin sayfalarında da dayanışmanın kokusu buram buram.

Orta sayfayı açtığımızda farklı direniş ve grevlerden işçilerin birbirlerine yazdıkları mektuplar karşılayacak sizi.

Geçim sıkıntısı ve kaygısı içerisinde kara kara bu yılın nasıl geçeceğini düşünürken "Peki ya şimdi ne yapacağız?" sorusunun tartışmaları tüm gerçekliğiyle önümüze seriliyor.

İyi okumalar!

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül Sunu Çizimi: Müslime Karabatak

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Hakkı Özdal
Sorumlu Yazışlıeri Müdürü: Sadık Murat Uysal

Yönetim Yeri: Adres:
Gülbahar Mahallesi, Oya Sokak, Tümer Plaza No: 7, Kat: 4
Daire: 9 34394 Şişli/İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

Ya hepimizin kazanımı

ya hepimizin kaybı

EİF TURGUT

Her yeni yıl pek çok umudu, mücadele olanağını beraberinde getiriyor ancak bir önceki yılın devrettiği yüklerle birlikte... Şimşek programının yarattığı tahribatın yüküyle, kaygılarıyla karşılandı 2025. Dergimizin sayfalarında da, Ekmek ve Gül'e gelen mektuplarda da görebileceğiniz bir umutsuzluk hakim kadınların yeni yıl beklentilerinde. Bu kaygılar elbette mesnetsiz değil, Şimşek'in ekonomi programının bir sonucu.

BİZ NE YAŞADIK?

2024'te iktidarın diline doladığı "kemer sıkma" söylemi, toplumda "ne kemi, kemer mi kaldı?" sorusuyla karşılandı. Bu yıl, ücretlerin baskılandığı ve sendikalaşma hakkının gasbedilmesinin önünün açıldığı bir dönem oldu. Polonez işçileri sendikalaşmak istedikleri için işten çıkartıldıklarında kolluk kuvvetleri patronun değil, haklarını savunan işçile-

rin; onların eşinin, dostunun, çocuklarının karşısına dikildi.

Başımızın belası Orta Vadeli Program (OVP) ve 12. Kalkınma Planı'nda yer alan güvencesizlik ve esnek çalışma hızla yaygınlaştırıldı. Kamuda tasarruf adı altında kamu hizmetlerine ayrılan bütçe azaltıldı; okullar pislik içinde, hastaneler ise ekipmansız bırakıldı. Kamu hizmetlerinde özelleştirme teşvik edilirken kamu emekçilerinin hakları tasarruf politikalarının hedefi oldu. Bahsedilen tasarruf, işçilerin servislerinden, kreşlerinden ve yemeklerinden yapıldı.

"Aman ucuz iş gücü azalmasın" denilerek çocuk işçilik resmi bir şekilde ortadokul düzeyine indirildi. Emeklilik maaşları, ölene kadar çalışma sistemini sürdüreceği şekilde düşük tutuldu; adeta bir ek gelir haline dönüştürüldü. Normal doğum teşviki adı altında, tıbbi yöntemler performans sistemine bağlanarak ek ödemelerin bir parçası yapıldı ve kadınların sağlığı tehlikeye atıldı. Pek çok iş yerinde toplu işten atmalar gerçekleşti, işsizlik korkusu işçi ve emekçilerin sırtında daha

kötü çalışma koşullarına biat ettirmek için bir sopa olarak kullanıldı. Geliri eve "ek gelir" olarak görülen kadınlar bu so-payla daha da ucuza çalışmaya ikna edilmeye çalışıldı.

Yeni asgari ücretle "Hiç yoktan 25 bin olsun" beklentilerini dahi karşılamayan sermaye ve onun iktidarı, yaptıklarının yapacaklarının garantisini olduğunu bir kez daha ortaya koydu. Patronların kârlarını koruyarak ekonomik krizin yükünü halkın sırtına yıkma politikalarını, belirlenen asgari ücret ve yükseltilecek vergi dilimleriyle bir kez daha gözler önüne serdi. Şirketlere daha çok vergi affı ve teşvik sağlanırken işçi ve emekçilerden alınacak vergi dilimi yükseltildi.

Kadın işçiler ise daha düşük ücretlerle güvencesiz çalışmaya mahkum edilirken iş gücüne güvenceli katılımlarını engelleyen ayrımcı politikalarla daha fazla yoksullaştırıldı, şiddete daha çok mahkum edildi. Ev içi angarya, devletin yaptığı "tasarruf" da üzerine eklenerek daha çok sırtlarına yıkıldı. Evin, çocuk-yaşlı-engelli bakımın sorumluluğunu üstlenen kadın

için güvencesiz çalışma bir zorunluluk haline getirildi.

SERMAYENİN DEVLETİ, İŞÇİNİN MÜCADELESİ VAR

Tüm bunlara karşı 2024; grevlerin yoğunluğu, hak talepli ve iş yeri bazlı eylemler ile diğer yıllardan ayrıldı. En az 23 grev -buna grev kararı alan 37 belediye de ekleyin- gerçekleşti. En az 22 iş yerinde işçiler sendikal hakları için direnişe geçti, en az 28 iş yerinde hak arama eylemleri, iş bırakmalar oldu. Yılın son ayı da MESS kapsamında yer alan fabrikalarda çalışan metal işçilerinin grevleriyle devam etti. Grevler hâlâ sürüyor. Hem de tek adam yönetiminin grev yasağı kararına rağmen. Hatta greve çıkan fabrikalardan biri olan Hitachi, grev yasağına rağmen patronu toplu iş sözleşmesi masasına oturttu ve grevini kazanımla sonuçlandırdı. Adrese teslim yapılan grev yasağı, MESS kapsamında ki patronların talebiyle grevlerin "milli güvenliği bozucu nitelikte" oldukları iddiasıyla getirildi. Yasağa karşı →

süren grevler, “politik” bir nitelik de kazandı. İşçilerin insanca bir yaşam, yaşanılabilir bir ücret için patrona karşı durmalarının bu şekilde ele alınması, devletin millî güvenlikten kastının patronların ve sermayenin genişlemesinin güvenceye alınması olduğunu göstermiş oldu.

Bu grev yaşağı her ne kadar MESS kapsamındaki fabrikalarda greve çıkan işçilere yönelik olsa da yeni yılda gerçekleşecek, gerçekleşebilecek her türlü hak mücadelesinin, grevin, yükselen talebin önünü kesmenin temel bir adımıydı.

UÇURUM DERİNLEŞİYOR

2025 yılı, toplu iş sözleşmeleri yılı olarak karşımıza çıkıyor. Önümüzdeki süreçte, asgari ücretin yanı sıra sendikası iş yerlerinde ocak ve şubat zamları, kamuda toplu iş sözleşmesi süreçleri, metalde MESS grup toplu iş sözleşmesi, emekli maaşları daha fazla gündeme gelecek. Petrokimya ve metal sektörleri gibi birçok iş kolunda da toplu iş sözleşmeleri sürecinde grevlerin gerçekleşmesi olası. Patronlar ve iktidarı içinde bulunduğumuz ekonomik krizi, işçilerin daha fazla sömürülmesiyle ve halka halkın ürettiği zenginlikten zırnık koklatmamakla atlatmaya çalışacağından bu dönem ücret ve çalışma koşullarına yönelik işçi ve emekçilerin mücadelesinin yoğunlaşacağını söylemek zor olmaz. Tek adam yönetimi işçi ve emekçilerin boğazını sıkarak ekonomi politikalarını uygulamak için baskıyı her yolla daha da artıracak. Emekçiler ile yönetenler arasındaki çelişkinin, asla kapanmayacak olan uçurumun üzerini örtmek için ise bugün iktidar, Suriye’deki gelişmeleri kullanıyor, bir süre daha da kullanmaya devam edecek gibi görünüyor.

2025’in öngörüleleriyle birlikte; metal işçilerine getirilen grev yasakları ayrı bir anlam kazanıyor, sermaye ile işçi sınıfının daha çok karşı karşıya geleceği bir yıl olacağını işaretini veriyor.

YASAKLAR KADINLAR ÖNÜNDE BİR DUVARA DÖNÜŞÜYOR

Memleketteki her yasak en çok kadınlara vuruyor. Şimşek programının getirdiği güvencesizliğin yanı sıra grev yasakları, özellikle sendikacı ve güvenceli görülen iş yerlerindeki toplu işten çıkartmalar, ailenin kutsanarak kadınların toplumsal konumlarının ana olarak aileyle tanımlanması kadınlar açısından gelecek kaygısını, geçim sıkıntısını, maruz bırakıldıkları şiddetin boyutunu büyütüyor. Tüm bunlar kadınların örgütlülüğünün önünü kesen engellere dönüşüyor. Tek başına çocuğunu büyütme zorunda olan bir kadın kuş kadar kalmış bir asgari ücrete “tamam” demek zorunda kalıyor çünkü sermaye ve iktidar onu çocuğunun bugünü ve geleceğiyle sınıyor. Eşinden şiddet gören bir kadın o evlilikten kopmıyor çünkü işsiz ya da ucuz iş gücü olmanın getirdiği yoksulluğu yaşıyor; patronların devleti ona en makbul olanın ne parasına olursa olsun aile ile kalıp bol çocuk doğurması olduğunu söylüyor. Grev yasakları ve direnişlere yönelik müdahaleler kadınları devletin o çok övdüğü aile ile karşı karşıya getirebiliyor, kadınları mücadelenin

içinden çekip çıkartabiliyor. Kısacası başta grev yasakları olmak üzere patronların devletin tüm saldırıları hayatını idame ettirmesinin önünde başka bir duvar oluyor, eşitsizliği derinleştiriyor.

Ancak kadınların eşitlik, özgürlük ve şiddetsiz bir yaşam talebi ve bu yasakları aşmak, birlikte hareket etmeyi gerektiriyor. Kadınları her geçen gün daha çok şiddet dolu bir yaşama sıkıştıran, emeğini ucuzlaştıran, yarımından daha çok kaygı duymasına sebep olan, yürürken hep arkasına bakma ihtiyacını artıran tek adam yönetiminin yenilmesinin taşları da genel grev ve genel direnişlerle döşenecek, mücadele birleşip büyüdükçe kadın işçi ve emekçiler açısından insanca bir yaşam koşulları olgunlaşacak.

ORTAK BİR MÜCADELENİN ZEMİNİ VAR

2024’te yaşadıklarımız ve 2025’te yaşanmasını öngördüklerimiz, işçilerin sendikalarına sahip çıkmasının, birlik ve dayanışmanın sözden öteye geçmesinin ne kadar acil bir ihtiyaç olduğunu gösteriyor. Bugün grev yasaklarına karşı çıkmak, grev yasaklarına rağmen grevdeki işçilerle dayanışmak ve mücadelelerine ortak olmak 2025 yılında eşit, özgür ve şiddetsiz bir yaşam için oluşturduğumuz taleplerimizin önüne çekilmek istenen engelleri yıkmanın ilk adımı olacak. Dergimizin orta sayfasında, geçmişte direnişe çıkmış işçilerden direnişteki ve grevdeki işçilere mektuplar, farklı iş yerlerinden işçilerin birbirlerinin mücadelesini selamladıkları ve ortaklaştıkları mektupları da bu ortak mücadelenin kurulabilecek bir zemini olduğunu açıkça gösteriyor.

Yani yasaklamalara rağmen ısrarla grevlerini sürdüren işçilerin kazanımı hepimizin kazanımı, kaybı da hepimizin kaybı olacak.

Patronların oyunu, işçilerin ortak mücadelesi var

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Adile DOĞAN
Tuzla-İstanbul

Bir direniş çadırından başka bir grev çadırına selam gönderen işçiler... Her sabah devam eden direniş ve grevlerde ne olduğunu merak edip ilk önce haberleri okuyor işçiler. Metal işçilerinin grevleri, “milli güvenliği tehdit ettiği” gerekçesiyle tek adam tarafından ertelendi. Bu karara ilk tepki yine direniş çadırlarından yükseldi. İşçilerin yasaklara ve erteleme kararlarına karşı kararlılıkla direnmeye devam etmesi cesareti artırırken dayanışma ruhunu da pekiştirdi.

‘BİZ BU YOLDAN DÖNMEYİZ’

Her gün aynı ritimle TKIS Blinds işçisi kadınlar, direniş çadırına gidiyor. Gece ayazıyla soğuyan çadırı açar açmaz ilk iş olarak çay demliyor ve sohbet başlıyorlar. “Acaba çalışırken bu kadar farkında mıydık?”, “Memlekette neler olup bittiğine dair bu kadar yoğun konuşabilir miydik?”, “Hak aramaya kalkıştığımızda başımıza bunların geleceğini düşünür müydük?” diye soruyor, sendikalaştığı için işten çıkarılan bir işçi kadın.

Elbette, daha önce direniş deneyimi olan işçiler de var; onlar haksızlığa karşı gelmenin ne anlama geldiğini biliyor ve daha hazırlıklılar. Ancak ilk kez sendikaya üye ol-

dukları için işten atılan ve buna rağmen vazgeçmeyip direnişe geçen işçiler, dayanışma içinde olmanın ve birlikte bir şeyler başarmanın gururunu yaşıyor. Gelen her saldırıya daha hazırlıklı olan bu işçiler, her engelden güçlenerek çıkıyor ve “İyi ki birleştik” diyorlar.

TKIS işçilerinin anayasal hakları tanınmadığı gibi, serbest bölge içindeki diğer fabrikaların patronları da direnişten rahatsız oldukları için sürekli bölge müdürlüğüne şikayetlerde bulunuyor. Hatta, kendi fabrikalarındaki ustabaşları eliyle işçileri karakola şikayet ettiriyorlar. Ancak bu çabalar işçileri yıldırmıyor. Çünkü onlar artık her şeyin farkında ve yalnızca kendileri için değil, tüm işçilerin uğradığı sömürüye son vermek için direniyorlar. “Yağmur ça-

mur demeyiz, biz bu yoldan dönmeziz!” sloganı, her gün daha anlamlı hale geliyor. Bu slogan sert geçen kışa, zalim patronlara ve onların arkasında duran yasalara, kolluk güçlerine karşı haykırılıyor. Direniş yerlerine “birek okul” demek, durumu tam anlamıyla ifade ediyor. Çünkü bu dayanışma ve bilinç olmasaydı bu kara kışta, geceli gündüzlü, bazen bir ateş bile yakamadan dışarıda nasıl kalabilirdi insan?

‘İNSANCA YAŞAMA TALEBİ ORTAK’

Kartal Adliyesi’nin önüne kadar gelen Polonez işçisi kadınlar, kadın örgütlerine ve derneklere çağrıda bulundu. Biz de bu çağrıya cevap olarak battaniyelerimiz, sıcak çaylarımız ve kadın dayanışmamızla yan-

larına gittik. Yağmurun ıslattığı çimler balçığa dönüşmüştü. Ne kadar kat kat giyinseniz de o günkü soğuk, insanın ciğerlerine işliyordu. Daha götürdüğümüz çaydan bir yudum bile alamadan polis saldırdı. Dayanışmayla getirdiğimiz sıcak çorba ve çay, polisin ayakları altında ezildi. Kısa süren bu saldırının ardından kadınlar el birliğiyle çevrelerini toparladı.

Uzun süredir direnişte olan yerlerde işçiler birleşerek öğreniyor, öğrendikçe örgütlü hale geliyor. Hitachi Energy grevinin kazanımla sonuçlanması, uzun süredir direnişte olan ve henüz sonuç alamayan tüm işçilere ciddi bir güç kattı. Aynı ayrı yerlerde direnişte olan işçilerin koşulları elbette birbirinden farklı. Sendikalaştıkları için işten çıkarılan TKIS işçileri, yine sendikalı olan Tarkett ve MKB Rondo işçilerinin direnişlerinin özgünlükleri farklı olabilir ancak patronların masaya oturması ve grev kırıcılığı yapması hep aynı.

Yasalar onların arkasında olmasına rağmen patronlar, kendi yasalarını bile çiğneyerek direnen işçilerin kazanmaması için her yolu deniyor. Bu nedenle özgün koşullara rağmen “insanca yaşam” ortak talebine sahip tüm işçilerin mücadelesinin birleşmesi gerekiyor. Tüm yasaklamalara rağmen haklarını kazanan metal işçilerinin açtığı yoldan hem öğrenmek hem de ilerlemek artık bir görev olarak tüm işçi sınıfının önünde duruyor.

Hayallerin fiyatı zamlanmış bu ülkede

Burcu ÖKDEMİR
Bursa

"Hepimiz aynı çarkın dişlisiyiz, ama o çark hep bizi öğütüyor."

Bir kadın olarak bu ülkede doğmuşsanız sırtınıza bir yük değil, bir mücadele mirası bırakılır. Sabahın karanlığında başlayan gününüz, gece yatağa uzandığınızda bile bitmez. Çalışırsınız, üretirsiniz, öğrenirsiniz, öğretirsiniz ama yine de hep eksik kalırsınız. Çünkü bu düzen, kadınların emeğini yalnızca ucuz iş gücü, sesini ise bir süs gibi görür.

Bu yazıda anlatılanlar, o çarkın içinde kendi mücadelesini veren üç farklı kadının hikayesidir. Biri bir fabrikada makinelerin arasında, biri bir özel okulun kapısında, biri ise çocuğuyla hayatta kalma savaşı veriyor. Adlarımız farklı, işlerimiz farklı ama hissettiğimiz aynı. Çünkü bu düzen, bizi öğütmekten başka bir şey vadetmiyor.

EYLÜL: METAL TOZU VE HAYALLER ARASINDA

Eylül, gün doğmadan kalkıyor. Metal fabrikasında saatler süren ağır bir vardiya onu bekliyor. Çelik kokusu ve makinelerin sesi gün boyu kulağında. Durmak, nefes almak yok. Bir yandan alın teri döküyor, diğer yandan kafasında hep aynı soru dönüyor: "Bu parayla nasıl geçineceğim?"

Evde ise başka bir mesaisi var. Annesine destek olmak, faturaları ödemek, mutfağı döndürmek... Bekar

evet, ama bekar olmak onun için "yalnızca kendine yetmek" anlamına gelmiyor. "Asgari ücret 22 bin lira oldu, dediler. Sevindik mi? Sevindiyssek bile markete gidince geçti. Kazandığım ücreti evle bölüşüyorum. Kendi adıma bir kahve içeyim, bir kitap alayım desem lüks."

'ARABA PARÇALARI ÜRETİYORUM, KENDİ HAYATIMIN PARÇALARI EKSİK'

Fabrika çıkışı serviste başını cama yaslıyor. "Hayallerim vardı," diyor içinden, "Ama artık hiçbirini hatırlamıyorum. Sanki hayal etmek bile yasaklanmış gibi. Ya da hayallerin fiyatı zamlanmış bu ülkede. Geçen ay maşım ayağımı yorganıma göre uzattım ama yorgan yetmedi! Bu fabrikada araba parçaları üretiyorum ama kendi hayatımın parçaları eksik."

Eylül, çalıştığı fabrikada iş arkadaşlarının çoğu gibi sessiz. Çünkü iş güvencesi diye bir şey yok. "Metal tozu soluyoruz, ellerimiz nasır içinde. En ufak bir sorun yaşasak kapının önüne üretim bandına inip bizimle çalışsa belki o zaman anlarlar ne yaşadığımızı."

Eylül, bu çarkın dişlileri arasında kaybolmak istemiyor. Bazen direndiğini hissettiği anlar oluyor. Kendi sesiyle hesaplıyor: "Bu hayat bizim emeğimizin karşılığı değil. Metalin ağırlığını taşımak kolay da insanca yaşamamız gerektiğini her gün unutmak ağır geliyor."

ZEYNEP: HAYATIN AYNASINDA BİR KADIN

ZEYNEP, sabahın kör karanlığında uyanıp bir başka güne başlamak için hazırlanıyor. Bir gün daha... Ama bu günü de öncekiler gibi hayatta kalmaya çalışarak geçirecek. Özel bir okulda karşılamada çalışmak, çoğu insanın gözünde "şanslı" olmak demek. Ama Zeynep için bu, her sabah aynı maskeyi takıp hiç durmadan gülümsemek zorunda kalmak demek. Yalnızca gülümsemesi değil, tüm bedeni tükenmiş durumda.

"Asgari ücretle çalışıp bir de üstüne mobbinge uğruyoruz." Zeynep'in sesi titriyor ama yalnızca içindeki öfkeyi bastırmaya çalışıyor: "Bize her şeyin sorumluluğunu yüklüyorlar, aldığımız asgari ücret, ne işe yarar ki?" Her gün okulda velilerin sorularına, öğrencilerin tatlı gülüşlerine karşı pozitif kalmaya çalışıyor. Ama içi bomboş. Her gün, borçları ödeyebilmek, faturalarla bo-

ğuşmak, hayatta kalmak uğruna hayallerinden vazgeçmek zorunda kalıyor.

'SÜREKLİ BİR EKSİKLİK DUYGUSU İÇİNDEYİM'

Evli, ama çocuksuz. Bir kadının hayatı, çocuk yapma kararıyla ölçülmemelidir, değil mi? Fakat etrafındaki herkes, başkalarının beklentilerini ona yüklüyor. "Bir yanda eşimle geçirdiğimiz zor zamanlar, diğer tarafta iş yerindeki baskılar. Sürekli bir eksiklik duygusu içindeyim, bunu kimse görmüyor."

Özel sektörde çalışmanın gerçeği işte bu. Yöneticiler çalışanlarını köle gibi kullanırken Zeynep'in emeği küçümseiyor. "Bazen 12 saat çalışıyoruz, yine de yeterince değer görmüyoruz. Bir hata yapınca suçlu ilan ediliyoruz. Emek bizim, yansyan hiçbir şey yok. Sadece çalış, sus, yaşa..."

EMİNE: FARKLI VARDİYALARDA TÜKENMİŞ BİR KADIN

EMİNE sabahın ilk ışıklarıyla değil, içindeki tükenmişlikle uyanıyor. Çalar saati bile duymuyor çünkü gündelik mücadelesi daha büyük. Fabrikada 12 saatlik vardiyalarda çalışan Emine'nin günü uykusuz geçen gecelerle devam ediyor. Çocuğu her gün okula gitmek için hazırlanırken o sadece bir gün daha nasıl geç diye düşünüyor.

Eşi de farklı bir fabrikada çalışıyor. Aynı zor şartlar, aynı tükenmişlik, ama bu kez ikisi de birbirinden uzak. "Eşimle aynı evde yaşarken bile birbirimize zaman ayıramıyoruz. İkimizin

de tek derdi, bir ayı bitirebilmek."

"Bütün gün çalışıyorum gece de çocuklarla ilgilenmeye çalışıyorum, ama bir türlü yetmiyor. Borçlar, faturalar, çocukların ihtiyaçları derken hep bir eksiklik var."

2025 asgari ücreti Emine'nin yaşadığı çaresizliği daha da derinleştiriyor. 22 bin lira, tüm bir ay geçirmek için yetersiz. "Bu parayla ne ev kirası ne faturalar ne de çocukların masrafları karşılanabilir."

Eşiyle aynı hayali paylaşıyorlar: Bir gün, bu düzene bir son verebilmek.

NOT: Bu yazıda yer alan hikayeler tamamen gerçektir, ancak kimliklerinin korunabilmesi adına isimler değiştirilmiştir.

ŞEHİR HASTANESİNDEKİ İŞÇİ KADINLAR TARTIŞIYOR

Bir asgari ücret meselesi

Fotoğraf: Freepik

**Melodi TAŞ
Suna DERVİŞ
Ankara**

Şehir hastanelerinde asgari ücrete çalışan on binlerce taşeron şirket işçisi gibi Etlik Şehir Hastanesi'ndeki işçilerin de uzun süredir gözü kulağı asgari ücrete yapılacak zamdaydı. Açıklanan yeni asgari ücret ise vardiya aralarında, işe giriş ve çıkışlarda yeni kaygılarla, dertlerle birleşen bir tartışma konusu oldu.

Asgari ücretin konuşulduğu sohbetlerde yüzü gülen kadın işçi neredeyse yok. Yüzünü az buçuk güldürmeye çalışan da

“Ağlanacak halimize gülelim” diyerek yapılan zammı alaya alıyor. Bedduaların, kinayelerin havada uçtuğu sohbetlerde çoğunluğun dilinde, “Bu kadar az olacağını beklemiyorduk” sözü var. Faturalar, kiralara, çocukların masrafları... Giderlerin her biri listeleniyor konuşmalarında. Üzerine “22 bin 104 liraya nasıl geçineceğiz?” sorusu ekleniyor.

‘ŞAKA OLSUN İSTEDİM’

Aralarından bazıları eşinin de çalıştığını belirterek kendi ücretini “eve ek gelir” diye tanımlıyor. “İyi kötü buzdolabımı doldurmaya yardım ediyorum, çocukların servis paralarını karşı-

yorum” diyen kadın işçiler, evde çalışan başka biri olmasa asgari ücretin aileyi geçindiremeyeceğini söylüyor. Haliyle, “Allah eve tek asgari ücretle bakana yardım etsin” duaları kulağımıza en çok gelen cümlelerden oluyor. Kadınlar kendi kazandıkları ücretin evin ya da çocukların birkaç ihtiyacını karşılamaya ancak yetmesini büyük oranda kanıksamış durumda. Evine tek asgari ücretle bakan kadın işçiler ise haberi duyduklarındaki şoku anlatıyor. Bir temizlik işçisinin “Açıklanan sayı şaka olsun istedim, kabusta olmayı diledim” sözleri duygularını özetliyor. Kimisi işten istifa edip asgari ücretin üzerine birkaç bin lira fazla

veren yerlere gitmek istediğini anlatıyor. Kimisi de ek iş yapmaya devam edeceklerini, daha çok kazanabilecekleri ek işler aradıklarını söylüyor.

SENDİKALARA DA ROL DÜŞÜYOR

Sıra “Ne olacak bu işin sonu? Nasıl bir çözüm gerekli?” kısmına gelince ise işçilerin birbirine de kendine de olan güveni azalıyor. Seçimlerle değiştirebileceklerini tartıştıran kadınlar az değilken “Seçime kadar nasıl geçinilecek?” sorusu genellikle yanıtız kalıyor. Bazı işçi kadınlar sendikaların olaya daha fazla müdahil olması gerektiğini savunuyor. Türk-İş’in önerdiği

ücretin iyi olduğunu ifade eden bir işçi, bir yandan da önermenin yeterli olmadığını ve ücretlerin iyileştirilmesinde sendikaların da rol düştüğünü söylüyor. Bir yandan da şehir hastanelerindeki taşeron işçiler arasındaki sendikal örgütlülüğün zayıflığı öne çıkıyor. “Sendikada işçiler nasıl söz sahibi olur?”, “Asgari ücret konusunda işçiler sendikalarıyla nasıl bir eylem planı yapabilir?” gibi sorular, “olmaz”cı yaklaşımlar ile yanıtlanıyor. Sohbetlerin sonunda kadınların birçoğu “İşçiler birlik olursa daha fazla zam alır” fikrine ikna olsa da “İşçiler nasıl birlik olacak?” kısmı kafalarda belirsiz.

Kıt kanaat geçinebilmek için 7/24 çalışma

**Selda ARSLAN
Kocaeli**

KOCAELİ’de bilinir tekstil atölyelerinden birinin önündeyiz. Hızlıca bildirilere göz atan kadınlar asgari ücrete söz hakları olmamasından yakınıyor. Aysel, gelen zamlarla birlikte ev kirasının artacağından bahsediyor bizlere. Çocuğu olmayan Aysel, aile baskısı ve çocuk özlemiyle eltisinin dünyaya getirdiği çocuğuna yıllarca kol kanat olmuş. Ko-

casının onu aldattığını öğrendiği mesajdan sonra, hakimin boşanma aşamasında söyledikleri Aysel’i derinden yaralamış. Kanun temsilcilerinin, kadına “Sen de dır dır edip kocanı kaptırmayıydın” demesi, ülkemizde kadına baskın acı bir örneği.

Boşanınca ev sahibi de teminat istemiş Aysel’den. “Tek başına hayata tutunmaya çalışan kadına toplum olarak dirsek vurmak 22 yıllık iktidar sayesinde normalleştirildi” diyerek öf-

kesini gösteriyor Aysel. Hafta sonları izinli olduğu atölyede, izin günlerini de ek işte çalışarak geçirmek planları yapıyor. Önümüzdeki ay kira 18 bin olacak. Faturalar, evin masrafları derken gelen zam zaten uçup gitmiş. Her geçen gün başka bir iş arkadaşının ek iş aradığını söylüyor Aysel. Kadınlar, ek iş bulamadıklarında geçim derdinin çok zorlaştığını belirterek yorgun bedenleriyle karanlık sokaklardan evlerine doğru yol alıyorlar.

Fotoğraf: Evrensel

İki yakamızın bir araya gelmesi için...

Fotoğraf: DHA

İki kız evladım la yaşıyorum. Kızlarıma tek başıma bakıyorum ve asgari ücretle çalışan bir kadın olarak hayat şartlarının ne kadar zor olduğunu anlatsam sayfalara sığmaz. Belki de bu yazıyı okuyanlara kendilerini anlatıyor gibi olacağım çünkü biliyorum ki bir tek ben durumda değilim.

Günümüz koşullarında bir işim olduğu ve haftada beş gün çalıştığım için kendimi şanslı mı görmeliyim bilmiyorum. Haftanın bir günü de ek iş olarak temizliğe gitmek zorunda kalıyorum. Yemek, eğitim, gıda, sağlık harcamaları gibi zaruri harcamalarımıza 2024 asgari ücreti yetmiyordu. Yeni belirlenen asgari ücretin yetmesi de mümkün değil. Evime en az 50 bin lira giriyor olmalı ki çocuklarım yeterli beslenebilsin ve bir nebze de olsa insani koşullarda yaşayabilelim. Asgari ücret hesaplarında dikkate alınan TÜİK enflasyon kalemlerinde neler var tam olarak bilmesem de iktidarın bunu emekçilere düşük ücret vermek için bir araç olarak kullandığını düşünüyorum. Bence TÜİK gerçekliğe uygun enflasyon verilerini paylaşmıyor. Bunu şuradan da anlayabiliriz diye düşünüyorum: 2022'de 25 bin liraya aldığım 30'lu yumurta şu an 150 lira. Kaç

kat artmış? Böyle olunca da "Siz hangi enflasyondan bahsediyorsunuz?" diye sormak istiyorum.

'BİZ ONAYLAMİYORUZ' DEMENİN İŞÇİYE NE YARARI VAR?

Asgari ücret komisyonu, asgari ücreti her sene bir pazarlık haline dönüştürüyor. Sendika temsilcilerinin pasif kalması da patronların elini rahatlatıyor. Bizler yine geçim sıkıntısı ile boğuşmaya devam ediyoruz.

İkinci, üçüncü görüşmede rakam konuşulmadı denildiğinde oyalıyorlar bizi diye düşündüm. Akşamın bir vakti bir anda açıklanınca şaşırıldık. İşçi sendikası çıkıp "Biz onaylamıyoruz, bundan sonra masada olmayız" dedi. Bunları demesinin kime, ne yararı var peki? Masada otururken hakkımızı korumayanlar, hiç masada olmayarak yapılacak her şeyin önünü de açmış oluyorlar.

Zamli maaşlarımızı şubat ayında alacağız, tabi bu rakama zamli maaş demek mümkünse. Benim en azından evim kira değil, çevremizde kira zamları yüzünden ne yapacağını şaşırılmış insanlar var. Geçtiğimiz yıllarda mahallelerimizde kiralar görece daha uygundu. Şimdi bakınca en uygun denilecek ev

kirası, 12-13 bin lira. Bir de bu 2024 kirası, yeni yılın zamli kiralari konuşuluyor. En iyi ihtimalle 15 bin olacak desek geriye elde kalan 7 bin lira para. Kalan para da işe gidebilmek için binilen otobüse, yaşayacak kadar tok kalabilmek için alınan sabah simidine gidiyor.

En son ne zaman kırmızı et aldım diye sorsanız inanın çok uzun zamandır almadım. Hoş alamıyorum da canımız et istediği zaman tavuk ciğeri ya da taşlık falan alıyoruz. Daha hesaplı oluyor, mecburen onları tercih ediyoruz.

Bu şekilde geçinmek kenarda dursun yaşamak çok zor. Böyle sürmesi de mümkün görünmüyor. Ücretlerin yükseltilmesi, temel tüketim maddelerindeki zamların durdurulması için bir şeyler yapmak zorundayız. Biz yan yana dursak ne olur ki, 3 kişi 5 kişi falan dememeliyiz. Hepimiz bulunduğu yerde birlikte ses çıkardığımızda talebimize kulakların tikanması mümkün olmaz. Ki böyle yaşamak zaten yeterince zor, kaybedecek bir şeyimiz de yok. Bu yüzden mücadeleden başka şansımız da yok.

Mehtap ERKORKMAZ
Mamak/ANKARA

14 yaşında iş kazası

DAHA 14 yaşındayız ve yetişkinlerin zor kullandığı makinaları kullanıyoruz. Üstelik birçok iş kazası oluyor burası bir fabrika olmadığı halde. Okuldayız ama iş kazası yaşıyoruz. Ailelerimizin bizi sabah güvenle gönderdiği okula biz korkuyla gidiyoruz. Bu korkulardan birisi iş kazaları. Şimdi okulumuzda gerçekleşen binlerce iş kazasından sadece bir tanesini anlatacağım.

14 yaşındaki, makinayla yeni tanışan bir arkadaşımızın parmağına makine iğnesi girdi. Hocalar kullandığımız makinalara parmak koruyucu ekipman takmamıştı. Hastaneye gitti, ameliyat oldu. Üstelik iğne parmağın içinde kırılmış. O iğneler arkadaşımızın kalbine de saplanabilirdi!

Hocalarımızın arkadaşımıza dediği şey ise "Okulda yaşadığımı, iş kazası olduğunu doktorlara söylemeyeceksin" oldu. Arkadaşımız o an kendi canı ile uğraşırken hocalarımızın derdi kendi yanlışlarının üzerini örtmek oldu. Yaşanan bu olay bile, arkadaşımızın artık her gün korkarak okula gelmesine neden oldu. Okulumuzda birçok öğrenci iş kazası ve sınıfta kalma korkusu yüzünden MESEM'e geçmeye başladı. Üstelik MESEM, bizim okullarımızdan daha kötüyken...

Daha kaç çocuk işçi, biz meslek lisesi öğrencileri MESEM'lerde, okullarda iş kazası geçireceğiz? Daha kaçımız canımızdan olacağız? Biz okumak isterken bizleri geleceğin işçileri olarak böyle bir eğitim sistemine mahkum edenler, bir de çıkıp "Onlar da daha dikkatli olsun, o zaman ölmezler" diyebiliyor. Bizden dikkat bekleyenler, biz gençleri kendileri zengin olacak diye ölümle burun buruna çalıştırıyorlar. Bizlerin güvenli bir şekilde okuması için bir makina aparatını takmayı bile çok görüyorlar. Biz okumak istiyoruz. Ölmek istemiyoruz!

*Bir meslek lisesi öğrencisi
Tuzla/İSTANBUL*

Fotoğraf: DHA

Konak manzarasında yoksulluk sohbeti

Reyhan BAŞARAN
Kocaeli

Daha önce çalışma koşullarını konuştuğumuz market çalışanı kadın arkadaşlarımızla bir kafede buluştuk. Çağla ile başlıyoruz sohbeti. Çağla daha önce de aynı marketin başka şubesinde çalışıyormuş. Bir arkadaşıyla aynı evde kalıyor. Kaldıkları evde fare ve hamam böceği olduğunu anlatıyor. Uzun saatler ve ağır çalışma koşulları karşılığında aldığı ücret, düzgün bir evde barınmasını sağlayamıyor. “Her şey çok pahalı, yaşamak çok pahalı. Hiçbir şey alamıyorsun. Bir yere gidip gezemiyorsun, oturup bir şeyler yiyip içemiyorsun” diyor. Çağla çayını yudumlarken Selma kafeden içeri giriyor. Birbirlerine bakıp bir gülüşme... Selma başlıyor konuşmaya. Eşi çalışıyor ama aldığı ücret yetmiyor onlara. Evlendikleri yıl tatil yapmalarının bedeli ağır olmuş. “Biz de insanız. Güzel bir tatil yapmak istedik. Çok borçlandık. Öde öde bitmedi. Hala eksideyiz” diyor. Selma hamile. “Bir de bebek olacak şimdi. Böyle planlamamıştık. Bezi, maması zor olacak” diye ekliyor.

‘ÇALINAN ÜRÜNLERİN BEDELİNİ BİZ ÖDÜYÜRÜZ’

Sıra müşterilerle yaşadıkları olayları anlatmaya geliyor. Yüzlerine fırlatılan ürünler, alkollü müşterilerin bakışları, müdürlerine yapılan haksız şikayetler... En önemlisi de kasa açığı olduğunda market yönetiminin çalışanlardan para kesmesi. Çağla da Selma da hiçbir zaman maaşını tam alamıyor. Çağla, “İnsanlar ne yapsın? Yok ki çalışıyorlar. Ama market sahipleri yine rahat. O çalınan ürünlerin parasını da bizden kesiyorlar. Çok gücüm geliyor” diyor.

Görsel: Canva Pro Kolaj

MONT BİLE KREDİ KARTIYLA

Asgari ücrete yapılan zamma geliyor konu. İkisi de bu kadarını beklemediklerini, yeni asgari ücretin bir kira parası bile etmediğini söylüyor. Selma, “Bu parayla ne yapılır? İnsanlar yakında yağmaya falan başlayacak” diyor.

“Hem yoksulluk var diyorlar hem de millet alışverişlerde” söylemine çok kızdığını anlatıyor Selma: “Herkes kredi kartlarına yükleniyor. Üzerimdeki mont kaç yıllık. Yenisini alma gücüm yok diye almıyorum. Kredi kartlarıyla millet zorunlu ihtiyaçlarını alıyor. Bir de her alışveriş merkezinde dolaşan alışveriş yapmıyor ki. Geziyor, bakıyor. En ucuz gezme yöntemi bu.”

‘SUSMAMAMIZ LAZIM’

Çağla sanat tarihi mezunu. Kendi işini yapma hayallerini anlatıyor. Mesleğini yapabilmesi mümkün olmadığı için, yaşayabilmek için garsonluk yaptığını ve daha sonrasında market çalışanı olarak çalıştığını anlatıyor: “Bu kadar çalışıyorum ama insan gibi yaşayamıyorum.” Gözü dışarıya takılıyor. Eliyle tam karşıdaki vali konağını gösteriyor. “Bak, konak manzarasında yoksulluk muhabbeti yapıyoruz. Neden bunlar böyle lüks konutlarda yaşıyor? Milletvekilleri, bütün yönetenler neden bu kadar yüksek maaşlar alıyor?” diyor Çağla.

Bir şeylerin değişmesi için hak arama- nın önemli olduğunu vurguluyor Çağla. Daha önce çalıştığı kafede bir gün klima bozulmuş. Bir çalışan, klima tamir edilmezse soğukta çalışmam deyip oturmuş ve çalışmamış. “Hakkımı aradığında her şey farklı oluyor. Gerçekten o klima hemen yapıldı” diyor Çağla. Selma, “Bunlar gitse ne olur?” diyor iktidarı kastederek. “Yerine gelecek de aynı. İnsanların birlik olup haklarını araması lazım. Susmamamız lazım. Hayal bile kuramıyoruz artık. Ben arabam olsun istiyorum. Hakkım değil mi? Tofaş bile 300 bin lira olmuş. Nasıl alalım?” diyor.

‘Ne zaman et yedim unutmuşum’

Hülya ÖZDEMİR
Kartal-İstanbul

SEMT pazarı denince aklıma çocukluğum gelir. Çocukların istediği meyvelerin alınıp eline verildiği, o hafta hangi sebze veya meyveye ihtiyaç varsa alındığı pazar alışverişleri... Semt pazarları kalabalık olur, her tezgah ayrı bir alıcının göz kontrolindedir. Daha iyi, daha ucuz meyve ve sebze arar gözler.

Karlıktepe Mahallesi’nde bir semt pazarındayız. Bugün öyle kalabalık mı artık? Tezgah önleri boş, hatta neredeyse tüm pazar boş. Artık tek tük torbaları dolu insanlar var. 2025’ten kadınların beklentisi nedir merak ediyoruz. Tezgah başlarında kadınlarla sohbet ediyoruz.

Yanında annesi ve 2 yaşında çocuğu olan Elif ile konuşuyoruz, “En azından akşamları yolda yürürken can güvenliğimiz olmasını bekliyoruz. Benim 2 yaşında çocuğum var. Birkaç sene sonra okula başlayacak. Şimdiden okula nasıl göndereceğim konusunda endişeliyim mesela” diyerek kaygılarını dile getiriyor. Beklentilerinin tükendiğini anlatıyor: “Her gün o kadar çok kötü haber okuyoruz, o kadar çok şey görüyoruz ki. Çocuklarımızın can güvenliğinden bile endişeliyiz. Türkiye de, dünya da 2025’e umutlu girdi sayılmaz yani. Pek bir beklentimiz de kalmadı artık.”

Konuşmaları duyan diğer kadınlar da ilgiyle bakıyorlar bize. Belli ki onların da söyleyecek sözleri var. Karadeniz şivesiyle Nokta abla giriyor söze: “Maaşlara doğru düzgün zam yok. Evine istediğin

her şeyi alamazsın. 2 kilo alacağımı bir kilo alıyorum, bir kilo alacağımı yarım kilo alıyorum. Salı günü hastaneye gittim. Kansızlığım var. Doktor ‘Ne zaman et yedin?’ diye sordu. ‘Ne zaman et yedim unutmuşum, ne bileyim’ dedim.”

BİR DOKUN, BİN AH İŞİT

Nokta’nın akrabası kadın dahil oluyor sohbetimize. Emekli maaşlarının yetersiz olduğunu hatırlatarak, “Ben emekliyim. Emekliye ‘öl’ diyorlar. 25 sene sigorta ödedim. Biz kendi hakkımızı zar zor alıyoruz, onu da lütuf gibi veriyorlar. 2025 daha zor olacak ve ne yapmamız gerektiğini de bilmiyoruz” diyor.

“Bir dokun, bin ah işit” dedikleri bu zaten. Hatice ablaya da pazarın yanındaki parkta rastlıyoruz.

“2025’te sağlık olsun istiyoruz ama sağlığımızı da elimizden aldılar” diyor ve yaşam koşullarına ilişkin şunları söylüyor: “Pazara giriyoruz da ne alıyoruz ki? Bakıyoruz tezgahlara geri dönüyoruz. Elimiz bomboş. Bin lira doğalgaz faturası gelmiş. Ne kalıyor geriye? Bankalar Caddesi’ne gidiyoruz, döner kokusunu içimize çekiyoruz, geliyoruz evde oturuyoruz. Yılbaşı geldi diye hindi mi alıyoruz? Ayranlı çorba pişirirdik, o da yoğurt bulabilirsek. 11 bin lira maaşa bu kadar oluyor.”

2025 yılına zorluklarla geldi kadınlar, evet. Ne var ki umutsuzluğun hüküm sürmesine müsaade edersek bu böyle devam edecek. 2025 yılı dayanışmanın büyüdüğü bir yıl olsun. Oflamayı, yakınmayı bırakıp geleceğimizi kurtarmaya ve kurmaya başlamamız gerekiyor. Güvenliğimiz, güvencemiz, geleceğimiz için tek seçeneğimiz mücadele.

*Çalışan,
çalışmayan
kadınlar gün ışımada
önce evlerinin
lambasını yakar.
Kadınların 24 saate
neleri sığdırdığını
konuşuyoruz...*

Artık komşuda kül bile kalmadı!

Görsel: Canva Pro Kolaj

**Merve
İLHAN**
Tuzla-İstanbul

“-Komşu komşu -Hu, hu! -Oğ-
lun geldi mi? -Geldi -Ne getirdi?
-İnci, boncuk.-Kime, kime? -Sa-
na, bana. -Başka kime? -Kara
kediye -Kara kedi nerede? -Ağa-
ca çıktı -Ağaç nerede? -Balta kesti -Bal-
ta nerede? -Suya düştü. -Su nerede?
-İnek içti. -İnek nerede? -Dağa kaçtı.
-Dağ nerede? -Yandı, bitti kül oldu.”

Yıllar geçse de parantez içinde köy
içi olarak geçer hâlâ Tuzla Aydınlı Ma-
halesi. Aydınlı, Tuzla Sanayi Bölgesi ve
havaalanı yolu arasında Tuzla'da nüfus
dağılımının en fazla olduğu, ağırlıklı ola-
rak işçilerin yaşadığı bir mahalle. O yüz-
den de gün geçtikçe ranta açık, her so-
kağında yükselen inşaatları ile kendini
yeniler. Köy içinden yürüdükçe günün
belirli saatleri, fabrikalardaki vardiya
sistemi gibidir. Duraklar işinden dönen,
işine giden işçi ve emekçiler ile doludur.
Sokak aralarından caddelere uzanan ka-
labalığın kesişim noktaları ise bol yokuş-
lu sokaklardır.

BU EVLERDE IŞIKLAR 24 SAAT AÇIK

Çalışan, çalışmayan kadınlar gün ışımada
önce evlerinin lambasını yakar.
Çalışıyor ise işe gitmeden eşinin kahval-
tısını, çocuğunun beslenmesini hazırla-
mak için uyanmıştır. Çalışmıyorsa da yi-
ne aynı koşuşturma ile günün ilk ışığını
yakmıştır. Şimdi bu koşuşturmaya tanık
olduğumuz bir gündeyiz. Kadınların 24
saate neleri sığdırdığını konuşuyoruz.
Tam da o yokuşların birinde, yokuş aşa-
ğı yürürken hemen sağımızda kalan bir
apartmana giriyoruz. Okul çıkışı çocu-
ğunu erkenden kapan, elinden sımsıkı
tutan kadınlar ile çoluk çombalak 10-12
kişi evlere zor atıyoruz kendimizi. Şim-

diden bir
ipucu. Bu evlerde
ışıklar 24 saat açık!

ÇOCUKLARIN BESLENMESİ 10 BİN LİRA

Apartmanda aynı kattaki 3 kadın bir
eve doluyoruz. Çantalar bir yana, ön-
ce çocukların karnını doyurmak için
mutfaka giriyoruz. Sonra kahveler eşli-
ğinde sohbet ediyoruz.

“Her günümüz böyle işte” diyor E-
sma ve bir gününü şöyle özetliyor: “Sa-
bah uyan, eşini doyur, işe gönder. O sı-
rada çocukların telaşı başlıyor. Onları
yedir, içir. Bir yandan beslenmesini ha-
zırla, giydir. 4 çocuk var. Hepsini için aynı
serüven. Kendi gidene kapıdan uğurla,
kalanının tut elinden. Doğru, okulun yo-
lu! Okula bıraktık mı? Koşa koşa evin
yolunu tutuyoruz. Hemen evi topla, te-
mizle. Arkadaşlarımız ile bir kahve içe-
bilirsek ne ala. Sonra git, çocukları eve
geri topla. Akşam yemeğini yap. Ödev-
lerini yaptır. Yatır hepsini. Herkes uyur-
ken ya yarım kalan işleri yorgun argın
yap ya da zaten günün koşuşturmasında
koltukta kendini baygın halde bul. Her
günümüz böyle.”

Arzu kafasını sallıyor, “Doğru valla-
hi, aynen” kelimelerini peş peşe sıralı-
yor. “Bir de biz kadınlar her gün bu
haldeyken başka dertler ile de boğuşu-
yoruz” diyor Arzu. “Benim 2 çocuğum
var. Eşim bir deri fabrikasında işçi.
Evin tek geliri eşimden. Bu kadar işin
arasında alamadıklarımızla, yetemedik-
lerimizle kafalarımız hep dolu. Haftalık
2 çocuğun beslenmesi hiç abartmıyo-
rum 2 bin 500 lira. Çarp 4 ile, 10 bin li-
ra. Bu miktar sadece çocukların beslen-
mesi için. Eve giren maaş 30 bin lira bi-

le değil. Gerisini siz düşünün.
Bir annenin, çocuklarının karnının nasıl
doyacağını kara kara düşünmesinden
başka kötü ne olabilir? Eskiden ‘Bugün
ne pişirsem?’ diye sorarken aynı ye-
mekleri yapmamak üzere sorardık.
Şimdi ise ne ile neyi birleştirek de bir
kap yemek olur diye düşünüyoruz.’

PATRONA SEFA BİZE SEFALET

Esma'nın ise 4 çocuğu var. Çocukla-
rından biri özel gereksinimli. Eşi ise
bir petrokimya fabrikasında çalışıyor-
du. Sene sonunda fabrikanın taşınma-
sıyla işsizlik ile baş başa kalmışlar. E-
sma, Arzu'nun bıraktığı yerden böyle
devam ediyor sohbeti: “4 çocuğum-
dan biri özel eğitim okuluna gidiyor.
Onun okul ihtiyacı bile bir asgari ü-
cret ediyor. Diğer çocuklarımızın gider-
leri aynı Arzu'nun söylediği gibi za-
ten. Eşim çalıştığı fabrikada zaten ye-
terli ücret almıyordu. Daha sonra iş-
siz kaldı. İşsiz kalma sebebi de fabri-
kanın taşınması. Kimse işçileri, bizleri
düşünmüyor ki. Patronlar verdikleri
iki maaş teşvik ile bizi düşündüklerini
mi göstermeye çalışıyorlar? Bir gün
bile bizi düşündüklerini görmedim.
Zaten düşünseler, onlar sefalar içinde
yaşarken biz sefalet içinde yaşamaz-
dık. Şimdi eşim, çocuklarım ile birlik-
te hepimiz evdeyiz. Nasıl geçineceğiz?
Yeni bir iş bulana kadar verdikleri 3
kuruş teşvik ile mi doycak karnımız?
Ya da yarın iş buldu diyelim. Asgari
ücret ortada. 22 bin liraya biz geçine-
bilecek miyiz?”

‘DAHA KÖTÜSÜ AÇLIKTAN ÖLMEK’

Arzu ve Esma nezdinde kadınların
bir günü işte böyle. Açıklanan sefa-

let ücretinin
üzerinden daha
günler geçmesine rağmen evlere yansması, daha
yılın ilk günlerinde bu kadar gözle
görülürdü. “İnsanlar bir yıl boyunca
bu ücret ile nasıl geçinecekler? İmka-
nı yok. Biz çalışsak bile yok. Biz de
zaten çocuklarımızı bırakacak bir ak-
rabamız veya kreş olmadığı için çalış-
mıyoruz. Çocuğu kreşe verecektik,
bir asgari ücret ediyor diye veremedik.
Altlarında son model arabalar,
villaları, yatları olanlar; çocuklarını
özel okullarda yetiştirenler bu ücret
ile ‘Geçinin’ diyor bize. Hepimizin
sokaklara dökülmesi lazım. Yoksa
daha da kötüsü olacak artık. Bu ka-
dar yokluk içinde yaşarken daha kö-
tüsü de açlıktan ölmek olur herhalde.
İşte o yüzden ölmek için bir şey
yapmamız lazım” diyor Arzu. O öfke,
o telaş hali bütün jest ve mimikleri
ile odaya sirayet ediyor.

BİR ŞEY YAPMALI...

Yaşananlar ortada. Kadınların bir
günü sokakta, evde 24 saat koşuştur-
mayla geçiyor, bir yandan da “Bir şey
yapmamız lazım” diyerek yükselen
kadınların sesi aydınlatıyor odayı.
Ama şimdi zaman daralıyor. Heybe-
mize attığımız “Bir şey yapmamız la-
zım” cümlesini yanımızda taşıyarak
ayrılıyor Arzu'nun evinden. Tam
kapının eşliğinden geçerken Esma ge-
ri dönüp şöyle diyor: “Vallahi kom-
şum, bir şey yapmazsak yarın tuz,
öbür gün birbirimizden kül bile iste-
yemeyeceğiz.”

Kadın işçilerin grevi Berec'ten öğrenmek

Nuray ÖZTÜRK

Yasal olarak kazanılmış grevli toplu sözleşme hakkı için çetin mücadeleler veren işçi sınıfı, bugün bu hakkı kullanmak için giriştiği mücadelelerle boy gösteriyor. Çoğunluğu yabancı sermayeye ait fabrikalarda tıkanan toplu iş sözleşmeleri sonrası çıkılan grevler "milli güvenliği tehdit" gerekçesiyle bir bir yasaklanırken metal işçileri yasakları tanımayarak fiili grevlerle bu hakkına sahip çıkıyor. Sadece metal işçileri değil; petro-kimya, gıda, tekstil işçilerinin direniş, eylem ve grevlerine tanıklık ediyoruz. Önümüzdeki yıl da toplu iş sözleşmeleri sırasında daha nicelerine tanıklık edeceğiz.

İnsanca yaşama yetecek ücretler, sendikal hak ve özgürlükler için çıkarılan bu direniş, eylem ve grevlerin karşısında sermaye, işveren sendikaları ve devlet bütün zor gücü ile birleşik ve örgütlü bir duruş sergilerken işçi sınıfı ve sendikalar parçalı bir duruş sergilemeye devam ediyor. Bu nedenle 1963'te Kavel işçilerinin fiili greviyle yasal olarak kazanılan grevli toplu iş sözleşmesi hakkının ilk sınıdığı grev olarak tarihe geçen Berec grevini hatırlamakta fayda var.

KAZANIMI İLK SINAYIŞ

Berec Pıl Fabrikası, 1954 yılında tıpkı bugün gibi yabancı yatırımcılara büyük imtiyazlar sağlanan bir dönemde göçmenler ve yoksul gurbetçilerin yaşadığı Taşlıtarla'da kurulmuş bir pıl fabrikasıydı. Fabrikanın kuruluş yeri, ucuz emek arzının bolluğu nedeniyle özel olarak seçilmişti. Berec'de 1100 işçi çalışıyordu. Bu 1100 işçinin 790'ı ise kadındı. İşçilerin hemen hepsi Taşlıtarla'nın gecekondularında kirada oturuyor, her biri 6-7 kişilik nüfusu geçindirmeye çalışıyordu.

O dönem gündelik asgari ücret yaşa göre 920 kuruşla, 10 lira 40 kuruş arasında değişiyordu. Berec'te ise 11 lira ve yukarısında gündelik alanlar toplam işçi sayısının yüzde 25'ini geçmiyordu. Üstelik fabrikada 13 ile 17 arasında değişen yaşlarda çocuk işçiler de çalışıyordu, bunların çoğu kız çocuklarıydı.

O yıllar işçi sınıfının önemli tarihi grev ve direnişlerinin gerçekleştiği yıllardı. 1963 yılında Kavel Kablo Fabrikası işçileri, yaptıkları fiili grev ile grev hakkının yasallaşmasına öncülük etti. Kavel işçilerinin grevi sonrası Türkiye tarihinin ilk grevli, toplu iş sözleşmeli sendika hakkı 274 ve 275 Sayılı Kanun'la tanındı. 1964'te Berec işçilerinin grevi ise yasal olarak kazanılan grevli toplu iş sözleşmesi hakkının ilk sınıdığı grev olur.

Berec grevi Türkiye tarihi açısından kadın işçilerin katıldığı ilk grev değildi belki ama grev gözcülüğü de yaptığı ilk büyük grevdi. 41 gün süren grev boyunca kadın işçiler grevin her anında ileriden görev aldı.

GREVDE SINIF DAYANIŞMASI

Toplu iş sözleşmesi görüşmelerini uzattıkça uzatan, işçiler arasında birlik ve dayanışmayı parçalama yoluna giden patrona karşı yalnızca Berec işçileri değil, bütün bir işçi sınıfı çetin bir mücadele verdi. Grevin hazırlık aşamasından grev gözcülerinin seçimine, grev fonu oluşturmadan, grev önlüklerine kadar her şey önceden hazırlandı. Patronun işçiler arasında birliği bozma hamlelerine karşı özel grev oylaması bile yapıldı. Oylamaya katılan 823 işçiden yalnızca 10'u fire verdi. Bütün yıldırma politikalarına karşı taleplerinde ısrarlı olan Berec işçileri 7 Aralık'ta greve çıktı.

Grev çadırı terziye diktirilmiş küçük bir çadırdı, grev ziyaretleri sıra-

sında yeterli gelmedi. Bunun üzerine Kavel işçileri, dayanışma amacıyla kendi grev çadırlarını Berec işçilerine hediye etti. Kavel işçilerinin fiili grev çadırını Berec işçilerine vermesi yalnızca basit bir dayanışma ifadesi değildi. Aynı ayrı fabrikalarda, farklı sendikalarda örgütlü olsalar dahi grevli toplu iş sözleşmesi hakkı için işçi sınıfı mücadelesinin birliğinin, bütünlüğünün ve sürekliliğinin simgesiydi. Çeşitli sendikalar ve başka fabrikalarda çalışan işçiler gıda yardımıyla, ekonomik desteğe kadar her türlü desteği gösterdi Berec işçilerine. Üniversiteli gençler ilk defa bir grevi bütün gücü, bütün imkanlarıyla destekledi. İşçilerle dayanışmak için etkinlikler yaptı, grev alanında folklor gösterileri düzenledi. Uluslararası bir dayanışma örgütlendi.

SOPALARLA İŞÇİ TOPLANDI

Berec grevi, jandarma desteğiyle 41 gün sürdü. Patron, işsizliğin yoğun olduğu dönemde sopa zoruyla işçi topladı, otobüslerin önüne set olan işçilerin üzerine araçlar sürüldü, kadın işçiler taciz edilip yerlerde sürüklendi. Silah çekilen işçiler, jandarma tarafından dağıtmaya çalışıldı ve tutuklandı.

Berec grevi bir kadın işçi grevi olarak tarihe geçse de toplu iş sözleşmesinde kadınların özgün talepleri tam olarak yer almadı. Bu, üzerinde daha fazla düşünmemiz ve tartışmamız gereken bir konu. Berec grevi, bu yönüyle de önemli dersler barındırıyor. Türkiye'de 1960'lı yıllara kadar kadın işçilerin en yüksek katılımı sağladığı bu grev, işçilerin direnç ve ısrarlı mücadelesi sayesinde kazanımla sonuçlandı.

Kaynak: Petrol-İş Sendikası uzmanı Özkal Yici'nin "Kırkbir Uzun Gün Berec Grevi" isimli kitabı

Petrol-İş İstanbul Şubesi Başkanı Harun Kayhan, Genel Başkan ve gözcü kadın işçilerle

Çıkmışım da gelmişim Çarşamba'dan Berec'e

En güzel türkülerde şimdi var şimdi yok

Bir uç kemancıyım, ulusalım, sesim ince

Orada doymadım da geldim, burada doymadım da grevdeyim

Nöbetteyim hem de bilinçliyim hem de (...)

Berec grevcisi Sevinç Gülsuna

Berec grevini anlatan podcastimizi dinlemek için QR'i okutun

Fotoğraflar kaynak: Petrol İş Berec Grevi kitabı, Özkal Yici

İLKLERİN GREVİ

GREV süresince pek çok ilk yaşandı. İlk defa tiyatroya gitti işçiler. Haldun Taner'in Keşanlı Ali Destan'ı işçiler için sahnelendi. Gülriz Sururi gecekondulu Zilha rolünü, canlı kanlı karşısında duran Taşlıtarlalı Zilhalar için oynadı. Bu grevde yılbaşı kutlandı, düğün dernek kurulup nikahlar kıyıldı.

İŞÇİLERDEN İŞÇİLERE MEKTUPLAR

Ateşin başında birlik

Havanın en soğuk olduğu, rüzgarların en sert estiği sanayi bölgelerinde, yüz binlerce işçinin sürgüt çalıştığı fabrikaların önlerinde ateşler yakıldı 2024 yılında. "İnsanca çalışmak istiyoruz" sesleri yükseldi. Sendikalara üye olmak e-devlet'te bir tık kolaylığında; sendikal hakları kullanabilmek ise iş yeri önünde direnişe geçmek, birliği korumak zorluğunda oldu. Bant başında, kulaklarında çınlayan "Allah'ın cezaları" hakaretleri ile çalışan Temel Conta işçisi kadınların boğazında düğümlenenler, Polonez işçisi kadınların direncinde yol bulup "Birleşe birleşe kazanacağız" çıkışına vardı. TKIS işçilerinin ateş başında ısınmaya çalışan ellerini, Hitachi işçilerinin grev yaşasını yırtıp atan birlikleri tuttu. Mücadele ile kazananlar, direnmeye devam edenlere "Korkmayın, geri çekilmeyin, yanınızdayız" diyor. Direnmeye devam edenler yeni greve çıkanlara, "Biz buradayız, birlikte kazanacağız" diyor. Bir kez olsun birbirinin yüzlerini görmemiş işçi kadınlar birbirlerine bir vardiya amirinin hakaretinden, ay sonunu eksi bakıyayla gören cüzdandanlırından, insan kaynakları masalarında önerilerine konan fesih bildirimlerinden tanıdıklar. Sendikal haklarını kullanmak istediklerinde karşılırlarına dikilen bariyerlerin karşısında, birliklerini koruma çabasında, soğuk havada ateş başında ovuşturdukları ellerinde, "Artık yeter!" diyebilme cesaretlerinde ortaklar. Tıpkı geçmişte, bugünde ve gelecekte ortak oldukları gibi.

"Hitachi işçileri hepimizin adına kazandı; biz de TKIS işçileri olarak bu kazanımı 2025'e taşıyacağız"

**Direnen TKIS İşçisi
Tuzla-İstanbul**

TKIS işçileri olarak 2025'e mücadele ile başladık. İnsanca bir yaşam istiyoruz. Fabrikalarda üreten biz işçiler, her gün ölümlerle burun buruna, açlıkla sınanarak çalışıyoruz. Hitachi işçileri patronun düşük zam dayatmasına karşı anayasal hakları olan greve çıkmışlardı. İnsanca bir ücret için greve çıkan işçilerin karşısına bir gece yarısı grev yaşağı getirildi. Ama Hitachi işçileri pes etmediler. Grevlerini kararlılık ile sürdürdüler. Onlar sadece kendi patronlarına karşı direnmedi. Biz sömürden tüm patronlara karşı, tüm faturayı işçilerin sırtına yükleyen hükümetin tüm politikalarına karşı "İnsanca bir yaşam istiyoruz" dediler. Hükümetin sadece patronları koruyan yasalarına, 2025 yılı bütçesinden patronlara ayrılan milyonlarca liraya rağmen kazandılar. Çünkü pes etmediler. Bize düşen 2024 yılından aldığımız bu birliğimizi, mücadelemizi ve kazanımlarımızı büyüterek hep birlikte 2025'e taşımak olacak. Biz de TKIS işçileri olarak adımızı 2025'e birliğimiz ile böyle yazdıracağız. Tüm Ekmek ve Güllü okuyucularının, kız kardeşlerimin 2025 yılı mutlu, sağlıklı ve mücadele dolu bir yıl olsun.

"GE Grid işçilerinin mücadelesi bizi de umutlandırıyor, demektir ki bizim için de imkansız diye bir şey yok!"

**Metal işçisi bir kadın
Kocaeli**

SEVGİLİ GE Grid işçisi arkadaşım, yaklaşık bir aydır sizin de iş yerinizin içinde olduğu birçok direniş ve grev haberleri alıyorum. Şaşırdığımız bir şekilde grev-niz haber kanallarına bile çıktı ve orada gördüğümüz için de çok sevindik. Çünkü artık grev gibi eylemler meşru olmaktan uzaklaşıyor ve imkansız gibi gösteriliyor. Özellikle biz kadınlar için daha da imkansız görünüyor. Çünkü söz hakkımız yokmuş gibi, bu işler "erkek" işlermiş gibi davranılıyor. Ben asla öyle düşünmüyorum. Umudumuzu yükselten şey, sizin yasaklara rağmen haklarınız için direnmeye devam etmeniz. Çalıştığımız fabrikada

önümüzdeki süreç sözleşme süreci. Bizim de patronumuz MESS'te örgütlü. Bu demek oluyor ki önümüzdeki süreçte biz de aynı şekilde düşük ücretlere zorlanacağız. Bizim sendikamız da Türk Metal Sendikası.

Hitachi işçileri kazandı ve ortalama ücretleri net 65 bine yükseldi. Hitachi işçileri gibi sizin de mücadelenizin kazanımıyla sonuçlanacağına inancım sınırsız. Bu demektir ki bizim için de artık imkansız diye bir şey yok!

Unutmayalım ki her fabrikada güven sorunları var. Eminim sizler de greve çıkmadan önce bu sorunlarla uğraşıyordunuz. Ancak mesele ortak talepler olunca her sorun çözümlüyor. Çünkü ortak talepler bizi harekete geçiriyor. Sizin direnişiniz bize umut oluyor. Biz de bu direnişinize dayanışıyoruz, bu dayanışma size direnc versin.

"Polonez işçisi arkadaşlarımızdan kıvılcım aldık; Green Transfo işçisi arkadaşlarımıza selam gönderiyoruz; grev çadırlarında yaptığımız ateşler hepimizi ısıtıyor"

Grevdeki Temel Conta işçileri

BİZ kadınlar sürekli bulunduğumuz yer evimiz gibi düşünüp toparlamaya çalışırız. Belli bir süre sonra o kadar benimsenir ki bulunduğumuz yer evimiz olur. Evde bir kadın olarak gösterdiğimiz fedakarlık iş yerimizde de devam eder. Buna patronun "Biz bir aileyiz yalan" eklenince iş yeri de evimiz olur. O ailenin bir ferdi olmadığımız gerçeği patronun karşısına zam için çıktığımızda ortaya çıkar ve "İşinin gelmiyorsa kapı orada" sözleriyle bir

uyandırılır.

Bizim uyanışımız da böyle başladı. "Artık yeter!" dedik. "Emeğimizin karşılığı bir asgari ücret olamaz" dedik ve Petrol-İş Sendikası Alağa Şubesi'nde örgütlendik.

Normalde pres işi "erkek işi"dir, biz kadın işçiler elimizden gelen gayreti gösterdik ve o işin ustası olduk. Her birimiz 10, 20, 30 yıllık işçileriz. Yine de ucuz işçi olarak görülme, asgari ücret almaya devam ettik. Sıcak pres makinelerinde conta üretiyoruz. Yanan ellerimiz, yüzümüze sıçrayan sıcak çapaklarla havalandırmasız bir ortamda, sağlığımız hiçe sayılarak çalıştırılıyor.

Biz yıllık izinlerimizi planlayıp kullanamıyoruz. Çünkü işverenin işi her zaman acildir ve önemlidir. İşveren istemediği takdirde bize yıllık izinlerimizi vermez. Hepimizin içinde birleşmiş yıllık izinlerimiz var. Hiçbirimiz istediğimiz tarihlere izin kullanmadık. Eşlerimizle aynı anda izne çıkmadık. İşverenin uygun gördüğü tarihlere birer hafta sırayla izne gönderildik.

SENDİKAYA ÜYE OLDUK DİYE CEZALANDIRILDIK

2024 yılında 1500 lira olan yakacak yardımı dışında hiçbir sosyal hakkımız yoktu. Onu da 3 taksitle verdiler. EYT'den emekli olan arkadaşlarımıza emeklilik tazminatları 8 ile 12 ay arasında taksitlere bölünüp ödendi. Bugüne kadar kimse el sıkışıp da iş yerinden ayrılmadı. Herkes mahkeme kapılarında işverenle uğraşmak durumunda kaldı. Şimdi duyuyoruz ki bilmediğimiz ne çok hakkımız varmış, haklıyken bile bizi haksız gösterip faydalanmışlar. En çok ağrıma giden patronun "İşe yaramaz işçiler, Allah topunuzun cezasını versin" sözleri oldu. Bu işçi düşmanı tutum ve sözler bize bu gödişata dur demenin, bu kölelik sisteminden kurtulmanın vaktinin geldiğini gösterdi.

Sendikaya üye olunca da aynı tutum devam etti. Sendikaya üye olanların izinleri iptal edildi, hastane için randevu aldığımızda izin verilmedi, önceden bildirilmiş izinler de iptal oldu. Gerekece de açık bir dille söylendi: "Sendikaya üye olmayacaksınız."

Soruyoruz sendikada örgütlenmek anayasal bir haksa neden işveren tarafından böyle zorbalığa maruz kalıyoruz? Bu zorlamalar bizi durdurdu mu? Hayır. Daha da hırslandırdı, daha da güçlü

hissettirdi. İstifa etmedik, vazgeçmedik. Hasta olup işe gitmezsek tutanak tutma, savunma yazdırma gibi baskılara maruz kaldık. Polonez işçilerinin uğradıkları haksızlıkları her zaman konuşup üzüldük ama mücadeleleri bize ışık oldu. Demek ki bir şeyler mücadele etmeden kazanılmıyor.

BU MEKTUBU GREVİMİZİN 18'İNCİ GÜNÜNDEN YAZIYORUZ

Temel Contada Ford, BMC, Tesla, Türk Traktör, Roketsan gibi büyük firmalara çalışıp da yıllarını vermiş emekçilere, asgari ücreti reva gören bir patronun sendika düşmanlığı yapmasını tabii ki de anlıyoruz. Bu mektubu grevimizin 18'inci gününde yazıyorum. İşveren hakkımız olan toplu iş sözleşmesini masasına oturup bizimle uzlaşmak yerine grevi kırmak için bir enjeksiyon makinesini kurulum aşamasındaki fabrikaya taşıdı. 18 gün bekledi. Bakıtı vazgeçmiyoruz bir tane makineyi götürüp bizi kıskırtmayı denedi. Ama biz mücadeleden vazgeçmeyeceğiz.

Sabah ısınmak için yaptığımız ateşin başında hepimizin gözlerinin içi güllüyor çünkü bizi soğuk ve zorlu şartlar yıkamaz. Biz bunlara içeriden alıştık. Ne kadar birleşirsek o kadar güçlüyüz, o yüzden Temel Conta işçileri olarak grevdeki Green Transfo işçilerine selam olsun diyoruz. Başladıkları grevlerinin başarıyla sonuçlanması hepimizin kazanımı olacak. Tüm işçilerden direnişimize destek vermelerini ve bizi yalnız bırakmamalarını istiyoruz.

"Barutçu Tekstil'de sendikal haklarımız için direndik kazandık; şimdi sıra Temel Conta işçilerinde"

**Emel DİDİR
Eski Barutçu Tekstil işçisi
Bursa**

14 YIL Barutçu Tekstil'de çalıştım. İş yoğunluğu, baskılar, tacizler... Düşük ücretler de eklenince bu sömürü düzenine dur demek için işletmede sendikal faaliyet yürütmeye karar verdim. 6 yıl mücadele ettim. İşveren bana tazminat vermemek için 25/2 madde-sini gerekece gösterdi; tazminatsız işten attı. Sendikadan dolayı çıkarılmayacağı için bu gerekeceyi sundu. Biz 4 kadın işçi, 6 ay fabrika önünde eylem yaptık ve 6 ay sonunda haklarımızı fazlasıyla aldık. Şu an İzmir Bornova ilçesinde bulunan ve 13 gündür direnişte olan Temel Conta direnişçileri, sizler yanlarımız için, çocuklarımız için onurlu bir mücadele veriyorsunuz ve bu mücadelenizi yürekte kutluyorum. Temel Conta işçilerine buradan seslenmek istiyorum: Yarınlar için, çocuklarımız için korkmayın. Haklarımızı ve direnişteki arkadaşlarımıza sahip çıkın. Sizler yalnız değilsiniz. Patronun sermaye gücü varsa, bizlerin de üretimden gelen gücü var.

GEÇMİŞTE, BUGÜNDE VE GELECEKTE GÜCÜMÜZ BİRLİĞİMİZ!

1963 yılındaki Kavel işçileri direniş, grev hakkını yasal olarak kazanmıştı. 1966 yılında Kavel işçilerinin kazanımından güç aldı 17 yaşındaki Safiye, 19 yaşındaki Münevver. Safiyelerin bir adım geri atmadıkları grevleri Petrol-İş Sendikasının ilk greviydi. 2024'te Temel Conta işçisi kadınlar Safiyelerin atmadıkları geri adımla bugün direnişterler. 1966'da Paşabahçe işçilerinin önüne Süleyman Demirel'in koyduğu kararda "memleket sağlığını bozucu nitelikte" olduğundan grevlerinin ertelendiği yazıyordu; onlar mücadeleleri ile grev yasaklarını çığneyip geçtiler; DISK bu kazanımı açtığı yolda kurdu. Bugün Birleşik Metal-İş üyesi metal işçilerinin önüne Cumhurbaşkanı'nın grev yasağı kararı kondu.

2025'in direnişçilerine on yılları, grev yasaklarını, yasal zorbalıkları aşan; ekmek ve güllü talebinde buluşan kadın işçilerin mesajı var!

1966'da Bakanlar Kurulu kararı ile "memleket sağlığını bozucu nitelikte" olduğu gerekçesiyle grevleri yasaklanan Paşabahçe işçisi 87'nci gününde kazandıkların grevlerinden sesleniyor:

"En eskimiz 30 seneyi doldurduğumuz, vergiler dahil saatte 150 kuruş, günde 12 lira alır. Saatte 55, 80, 90 kuruş alanımız vardır. Hepimiz 2 bin 500 kişiyiz. Toplu Sözleşme Kanunu çıktı dediler. Biz de hak isteyebileceğimiz. 3 sene evvel sözleşme yapıldı. Bize bir şey veren olmadı. Biz de 3 sene bekledik, 'Şimdi verin' dedik. Bizim işverenimiz Şahap Kocatoğlu imiş, büyük adammış, zengin adammış. Ama sözleşme yapmak istemiyor. 'Hakkınız yok' diyor. Mahkemeye gittik, 'Hakkınız var' dediler. Ama, adam olmaz diyor. Biz de greve başladık."

2006 yılında greve çıkan; 448 günün sonunda işverene toplu iş sözleşmesi imzalatan Novamed işçisi kadınlar:

"Çalışma şartlarımız ağırdu. Vardiyalıydık ve hareket halindeki bir bant üzerinde üretim yapıyorduk. Konuşmak yasaktı, ihtiyaç molalarının çok kısıtlıydı; şartlara göre aldığımız ücretler yeterli değildi ve en önemlisi hamilelik sırası vardı. Çalışanların yüzde 80'i kadın olunca böyle bir sistem uyguluyordu. Bir personel hamile kalıyor, altıncı ayda ikinci personele artık sıra sende deniyordu. İkinci kişi hamile kalmayı başaramazsa üçüncü kişiye sıra geçiyordu. İkinci kişinin hakkı yarıyordu. Bir daha sıra ne zaman gelirse... Biz de bu şartlara karşı sendika üyesi olduk."

Fotoğraf: DHA

Fotoğraf: Evrensel (Arşivi)

BİR KRAVAT MESELESİ!

‘Suriye’de göstermelik özgürlükler çare olmayacak’

Ela AVA

Suriye’de Esad rejiminin ABD destekçi HTŞ tarafından yıkılmasının ardından belirli kesimlerin sevinç gösterileri yapması hem Suriye’de hem diğer ülkelerde “savaş bitti, diktatör yıkıldı” söylemine sıkıştırıldı. Suriye’de yeni dönem, Esad diktatörlüğüne karşı sokaklara çıkan halk aracılığıyla değil, emperyalizmin kuklası tarafından resmedildi. Uzun yıllar Esad diktatörlüğüne karşı direnen kadınlar, bu sefer de HTŞ’nin kuracağı yeni Suriye’nin açmazlarıyla mücadele etmek durumunda...

2011’den bu yana Esad rejimine karşı önemli ölçüde kadınların da içinde bulunduğu muhalif bir dalga örgütlendi ancak Suriye’de yıllardır süren çatışma, emperyalizmin Ortadoğu’yu yeniden şekillendirmek üzere yaptığı hamlelerle aniden son buldu. Yıllarca süren çatışma, yerini baskı ve sömürünün de Suriye’de yeniden şekilleneceği bir sürece evrildi.

Baas rejiminin Suriye’deki iktidarı, yıllar boyunca kadınlar için baskı ve şiddeti beraberinde getirdi. 2011’de Esad’a karşı başlayan süreci kısaca hatırlayalım. Esad rejimine karşı başlayan eylemlerde kadınların ön saflarda yer alması, hakları için sokağa çıkması ilerletici bir unsurdu. Esad’a karşı yerel komitelerin oluşturulmasında ve ulusal ölçekte birleştirilmesinde kadınlar önemli rol üstlendi. Ancak emperyalistlerin bu sürece müdahil olmasıyla çatışma sahnesine dönüşen Suriye’de kadınlar ya öldürüldü ya da göç ve sürgüne zorlandı. Darbe alan kadın hareketi, Ortadoğu’da birçok tarihsel dönemde karşıımıza çıktığı gibi batı emperyalizminin gölgesinde bireysel “aktivizme” dönüştü. İşçi sınıfının bir parçası olan kadınlar göçe mecbur kalarak başka ülkelerin işçi sınıfının bir parçası haline geldi, en ucuz ve en güvensiz biçimde, sendikasızsız çalışmaya mahkûm edildi.

Emperyalizmin gözünü, elinin Suriye üzerinde olması ise sebepsiz değil. Suriye, Ortadoğu’da jeopolitik açıdan önemli bir yerde duruyor. Bir yandan Irak petrolünün bir kısmını Akdeniz’e transfer ediyor, diğer yandan Irak ve İran’daki Şii’lerin Lübnan’la iletişim kanalı oluyor, öte yandan da Türkiye’nin -yani NATO’nun- Ürdün ile iletişim kanalı oluyor. Suriye ayrıca petrol, gaz ve zengin fosfat madenlerine sahip olma-

Fotografılar: Hediye Levent/Evrensel

sıyla bölgede stratejik bir yer tutuyor.

Emperyalizmin Suriye halkları için yıllardır sürdürdüğü çatışma ve yıkım tablosu bu sefer de farklı boyutlarıyla HTŞ üzerinden devam edecek. Suriye’de son günlerde yaşananlar, Tahrir El Şam ile Beşar Esad’ın çeşitli muhalif gruplarının ABD, İsrail ve Türkiye hükümetleriyle yapılan anlaşmanın ürünü olarak karşımıza çıkıyor.

‘BİZ ÇOK DEĞİŞTİK’ YALANI

Öncelikle HTŞ’nin kurulma süreci ve ideolojik yapısını hatırlayalım. Çeşitli İslamcı silahlı grupların koalisyonunun sonucu 2017’de oluşan Tahrir el-Şam grubu, El Nusra Cephesi, Nuruddin Zenki Hareketi, El Hak Tugay, Ensaruddin Cephesi ve Ceys’ el Sünnet’in birleşmesinden oluşuyordu. Tahrir el-Şam’ın ana grubu olan Nusra Cephesi, 2012 yılında El Kaide’nin Suriye’deki kolu olarak kuruldu. Bu grup, Esad hükümetine karşı savaşmak ve Suriye’de İslami bir hükümet kurmak amacıyla hareket ediyordu. HTŞ, İslam’ın Selefi yorumlarına dayanan bir ideolojiye sahipti.

Şimdi emperyalizm eliyle Suriye’de hüküm sürmeye hazırlayan HTŞ için “özgürlükçü” güzellemeleri çeşitli medya kuruluşları tarafından gündeme geliyor. Halbuki Afganistan’ın yeniden Tali-

ban tarafından ele geçirildiği süreci dün gibi hatırlıyoruz. Taliban yönetimi “değiştik” diyerek daha mülayim bir yüz göstermeye ve kadınlara yaşattıklarını maskeleyerek çalışıyordu. Ancak son üç yıldır Taliban’ın Afganistan’da kadınlara karşı sürdürdüğü ağır yaşam koşullarını görüyoruz. Afganistan son süreçte özellikle kadınlar açısından önemli bir örnek.

2001 yılında ABD “terörle mücadele” adı altında Afganistan’ı işgal etti. ABD’nin Taliban’ı Afganistan’ın yönetim kademesinden tasfiye ettiği süreçte kadın hareketinin tekrar canlanmasına yol açtı, ancak genellikle bu durumdan beslenen burjuva-liberal kadın hareketi oldu. ABD işgali sonrası kadınlar, BM ve NATO’nun fonladığı sivil toplum örgütlerinde ve buna bağlı gelişen istihdam alanlarında çalışmaya başladı. Merkezinde BM’nin olduğu STK’lar, emperyalizme kadınları bağımlılaştırdı. ABD emperyalizmi, çıkarları gereği talan ettiği ülkeden yine çıkarları gereği çekilirken kadınların yoksulluk ve deşet verici bir şiddet sarmalının kucağına attı. “Değiştik” diyen Taliban kadınların okumasını, çalışmasını yasakladı. Yoksulluk ile boğuşan kadınlar ise yasakların gölgesinde hayatını idame ettirebilmek için 100 ile 120 Afgani arası, yani

günde 1 dolara denk gelen çok düşük bir ücret karşılığında çalışmaya mecbur bırakıldı. BM’nin bu sürece dair yanıtı ise “endişe verici buluyoruz” olmuştur.

‘AKP’NİN KADIN POLİTİKALARI SURIYE’DE UYGULANACAK’

Bu süreç HTŞ yönetimi açısından aynı biçimde ilerlemeyebilir ancak işçi ve emekçi kadınlar için, hak ve özgürlükler açısından tarih boyunca gördük ki emperyalistlerin parmağının olduğu her yer sömürü, kan ve şiddete dönüşür.

HTŞ’nin Suriye’yi ele geçirdikten sonra “biz ilimliyiz” diye ısrar ettiği, çerçeve bugün açısından görünür de kimi popülist destek propagandalarını beraberinde getiriyor. HTŞ’nin başkanı Colani’nin taktığı kravat, mütedeyyin bir zihniyet görüntüsünü tüm dünyaya servis etmeye çalışıyor, kadınların hükümetin çeşitli mevkilerinde “görevlendiriyor.”

İlk olarak yeni hükümetin Kadın İşleri Ofisi Başkanı olarak atadığı Ayşe el-Dibs gündeme geldi. Adeta AKP’nin kadın politikalarının Suriye’de uygulanması gerektiğini savunan el-Dibs, ilk röportajını hükümetin gazetesi Yeni Şafak ile yapmıştı. Yeni Şafak’a, “Türk kadınının Ak Parti’deki deneyimi açıkçası çok harika. Ak Parti’de kadınlar devletteki yerini aldı ve prestijli mevkilere geldi ve Türk ve İslami kimliğini korudu. Gördüğümüz şeylerin çoğunu uygulayacağız” diyen el-Dibs, BM’ye kadınların özgürlüklerinin garanti altına alındığının sözünü verdiklerini vurguluyordu.

“Giyim tarzına topluma zarar vermediği sürece karşımayacağız. Biz kadınların yanındayız, bu bizim bir sözümüzdür” diyen el-Dibs’in ilk kurduğu cümleler gelecekte Suriye’de kadınların yaşam koşullarına dair sinyaller vermeye yetiyor.

Daha sonra iki kadın daha HTŞ yönetimi tarafından belirlenen devlet yönetiminde yer aldı. Merkez Bankası Başkanlığına Maysaa Sabrin getirildikten sonra

Suriye’nin ilk kadın vali ataması da yapıldı. Dürzi nüfusun yoğun olduğu Süveyda kentinde halkın talebi üzerine Mohsine Saleh Al-Muhtawwi’yi vali olarak atandı.

Kadınların görünürde devlet mevkilerinde yer bulması, bölgede İslami yönetimlerin ve teokratik yapıların dünya ile teamül etmek üzere kullandığı çok eski bir yöntem. Özünde kadınların baskı ve boyunduruk altında tutarak emeğini sömüren, şiddetin her türüsüne maruz bırakan bu yapılar tek bir kravatla, birkaç göstermelik atamayla göz boyuyor.

Ne var ki devletler ve sermaye nezdinde yapılan bu yüzeysel “ilerleme” yorumlarının özü, ABD emperyalizmine yaklaşmanın ya da bunların müdahalesine açık olmanın kadın hakları bakımından “modern ve ilerlemeci”, uzlaşmanın ise “gerici” sonuçlar doğurduğu yönünde çıkarımlar yapıyor.

Batı emperyalizmi ile bağlantılı olarak öne çıkarılan “ilerleme” görüntüsü birçok örnekte sayabileceğimiz gibi göstermelik olduğu veya sadece sözde kaldığı da zaman içerisinde su yüzüne çıkıyor. Bu kısa süreçte bile HTŞ’nin Suriye’de Alevilere yönelik saldırıları, mezhepsel ayrıklar üzerinden sürdürdüğü baskı, yönetimin halkın hak ve özgürlüklerine karşı alacağı tutumun gerçekliğini ortaya seriyor.

Keza daha birkaç gün önce HTŞ başkanının sokakta bir kadınla fotoğraf çektirirken başörtüsüne işaret ederek başörtüsünü düzeltmesini

söylemişti. Colani’nin bu hareketi ise batılı medyada yumuşatılarak, “Sevgi dolu bir ikazdı” diye yorumlanmıştı. Bu “sevgi dolu” ikazların hemen baş ucumuzdaki İran ve Afganistan’da kadınlar için nasıl bir cehennem yarattığı ise aşikâr.

ANAHTAR DAYANIŞMA VE MÜCADELE

En bariz olan şudur ki Suriye’den daha fazla pay alma peşinde koşan batı emperyalizmi ve aktörlerinin çıkarları Suriye’deki kadınların, işçi ve emekçilerin çıkarlarıyla ilgisi yok. “Bizim yönetimimizde kadınlar çalışacak” diyen HTŞ yönetiminin hiç şüphesiz kalkınma ve Suriye’nin yeniden inşası için ucuz kadının emeğine ihtiyaç duyacak.

Son süreçte adeta “fırsatlar diyarı” olarak gözüken Suriye özellikle AKP ve Türkiye burjuvazisi açısından da önemli bir yerde duruyor. Burjuvazi Suriye’de yeniden “kalkınma” ve altyapının oluşturulması sürecinde kendine tanınacak nimetlerden yararlanacak ve bunun en önemli yönü yine sömürünün derinleşeceği gerçeğinde.

Yıllardır Suriyeli mültecilerin ve göçmenlerin emeğinden en yoğun şekilde yararlanan Türkiye ve Suriye burjuvazisi özellikle kadınları şiddete, istismara açık halde güvensiz ve en ucuz çalışmaya mahkûm etti. Suriye’de yıllardır savaşın sürmesi, Türkiye’nin AB’nin göçmen deposuna dönüşmesinde ana rol üstlenen AKP hükümeti ise şimdi Suriye topraklarında da emekçilerin, kadınlara

rın etinden, sütünden faydalanmaya çalışacak.

Yıllardır mülteci ve göçmenlere nefreti örgütlemeye yol açan iktidar ve nefreti yaygınlaştıran milliyetçi, sağ muhalefet bu sefer de “Savaş bitti niye gitmiyorlar?” sorusunun mülteciler üzerinden rataracağı baskıyı kendi lehine çevirmeye çalışacak. Yıllardır yalnızlaştırılan mülteci kadınlar, bu sefer baskı ve sömürünün yeni biçimleriyle yüzleşmek zorunda kalacaktır.

Burada kadınlar için her süreçte olduğu gibi bütünlüklü örgütlenmenin araçlarını geliştirmek elzem bir yerde duruyor. Kutuplaşmanın beslediği her nokta ancak ve ancak burjuvazi ve onun destekçilerini besler. Suriye topraklarında kadınların yaşadıklarına ses çıkarmak, Türkiye’de yaşayan Suriyeli kadınlara örgütlenme ve mücadele çağrısında bulunmak ise, savaşların gölge saldırdığı günlerde dünden daha kritik bir yerde duruyor.

Bunun bir diğer yüzü de Türkiye’deki işçi ve emekçilerin, kadınların AKP’nin Suriye’deki planlarına karşı çıkması gerekliliği. Yıllarca savaşlara, operasyonlara devasa harca-

malar yapan AKP iktidarı yılların faturasını işçi ve emekçilere ödedi.

Görünen o ki iktidar ve onun etrafındaki gerici güçler Suriye’nin yeniden imarında başta inşaat sektöründe pay kapma ve taşeronluk yapmaya çalışacaklar. Bu da yine Türkiye açısından bakıldığında başkaca ülkede açılacak olan rant olanının faturasının kadınlara, işçiye ve emekçiye ödetileceği gerçeği önümüze koyuyor. Dolayısıyla bugün elzem olan her türlü savaşa, yağmaya, talana, emperyalizme karşı yerli, mülteci demeden örgütlenmek, örgütlemek.

'Orada özgür olabilecek miyiz?'

Neslihan KARYEMEZ
Küçükçekmece-İstanbul

Esad rejiminin devrilmesinin ardından, Suriyeli mültecilerin Suriye'ye dönüşü konuşuluyor. Biz de bu konuya ilişkin Mehmet Akif Mahallesi'nde göçmen ve Türkiyeli yurttaşlarla yaptığımız sohbetleri aktarmak istedik.

Elbette göçmen ailelerin burada yaşaması tesadüf değil. Mahallenin hemen yanı başında Başakşehir İkitelli Organize Siteleri bulunuyor. Bu bölgede ağırlıklı olarak tekstil ve ayakkabı sektöründe çalışıyor göçmen işçiler. Türkiyeli işçiler gibi, kiralardan görece ucuz olması ve fabrikalara yakın olması sebebiyle evlere ev demeye bin şahit isteyen Mehmet Akif Mahallesi'nde yaşıyorlar.

'NE KİRA DÜŞER NE PAZAR UCUZLAR'

Fatma bu mahallede göçmen işçilerle aynı atölyede çalışan Türkiyeli bir işçi. Burada işçiler neredeyse ailelerinden çok birbirlerini görüyorlar. O yüzden başta zorlansa da göçmen işçilerle birbirlerini tanıdıkça birlikte yaşamaya alışmışlar. Fatma göçmenlerin Suriye'ye dönmesine dair, "Alistık birbirimize. Ama memleketlerine kavuşmalarına sevindim açıkçası. Bizim atölyede çalışan göçmen arkadaşlardan bir tanesi bayramda gidiyor. Diğeri, evlerinin yapılmasını bekliyor. Orada şu an kurulu bir düzen yok. Kurulu düzenin olmadığı bir yerde çocuklar ne yapacaklar?" diye soruyor. Bazı Türkiyeli arkadaşlarının göçmenler gittiğinde kiralardan düşeceğini sanıp sevindiğini söyleyen Fatma, "Ne kiralardan düşer ne çarşı pazar ucuzlar" diyor.

'SÜREKLİ SAVAŞ KOŞULLARINDA YAŞIYOR GİBİYİZ'

Tekstil sektöründe çalışma koşullarının ağır olduğunu söyleyen Fatma, "Suriyeliler gidince sadece biz eski çalışanlar kalacağız. Hem iş yükü artacak hem de küçük atölyeler çalışan bulamadığı için kapatacak. Biz çalışanlar nasıl dayanacağız?" diye soruyor. Fatma, "Biz emekçiler sürekli savaş koşullarında yaşıyor gibiyiz. Bizim çilemiz ne zaman bitecek, ne zaman refaha kavuşacağız?" diye serzenişte bulunurken Fatma'nın hissettiği bu duygular Türkiye'deki işçi ve emekçilerin yaşam koşullarının nasıl içinden çıkılmaz bir hal aldığı gözler önüne seriyor.

'ÇOCUKLARIM OKULA GİDEBİLECEK Mİ?'

Sinem Suriyeli bir göçmen kadın. Eşi Suriye'ye dönmek istiyor: "Eşim, 'Burada mülteci olarak yaşayacağıma kendi ülkemde sefil yaşarım daha iyi' diyor. Geçenlerde Suriye'deki annemle konuştum. 'Kızım bana soracak olursan hiç gelmeyin. İş yok. Kiraya

geleceksiniz, hangi para ile kirayı ödeyeceksiniz?' diyor."

Sinem gençlerin Suriye'ye dönmek istediğini söylüyor. "Anne, baba orada yaşamış; zorlukları biliyorlar. Çocuklar bir şey görmedikleri için gitmek istiyorlar" diyor. Sinem gençlerin çocuk yaşta itibaren Türkiye'de çalışmak zorunda kaldığını ve kötü muameleye maruz kaldığını, bu yüzden gitmek istediklerini anlatıyor. Yaşça büyük olan göçmenlerin gitmek istememe sebebinin ise şu şekilde açıklıyor: "Savaş sırasında oradan oraya savrulduklar. Bizim yaşadıklarımızı çocuklarımız yaşamamasını istiyorlar."

Suriye'ye dönmeye yönelik kaygılarını dile getiren Sinem, "Orada özgür olabilecek miyiz? Çocuklarımız Suriye'de okula gidebilecek mi? Ülkemiz hala güvenli değil. Hapishanedeki suçlu, suçsuz herkesi bıraktılar" diyerek Esad'ın düşmesiyle her şeyin güllük güllüştüğünü ifade ediyor.

Türkiye'ye 18 yaşında geldiğini söyleyen Sinem, "Erkekler gitmek istiyor. Kadınlar kendilerinin ve çocuklarının güvende olmasını istediği için gitmek istemiyor" diyor. Sinem Suriye'nin hâlâ güvenli olmadığını söyleyerek Suriye'de yaşadıklarını anlatmaya başlıyor: "Ben Suriye'deyken baş örtüsü takmıyordum. İŞİD geldikten sonra bizlere zorla taktırdılar. Kadınları saçları açık gördüklerinde aile büyüklerinden birini alıp götürüyorlardı. Ya da kadınları götürüyorlardı. Bir daha haber alamıyorduk. İŞİD hâlâ duruyor."

"Kız çocukları okula gidebilecek mi? Kadınların giyimini nasıl olacak?" diye sorarak

endişelerini dile getiren Sinem, aslında Suriyeli kadınların Türkiye'ye gelmelerinin tek nedenin savaş olmadığını, kadınlar üzerindeki baskının da belirleyici olduğunu ifade ediyor.

'ÇALIŞMAZSAK AÇIZ'

Suriyeli göçmen Zeynep ise en önemli mevzunun ekonomi ve güvenli yaşam olduğunu söyleyerek Suriye'deki sorunların hemen çözülecek gibi görünmediğini ifade ediyor. "Evleri fazla hasar görmemiş olanlar tamir edip oturuyorlar. Ama ya tamamen yıkılanlar ne yapacak?" diyor Zeynep, geri dönmeyen olanaklarının o kadar kolay olmayacağını gözler önüne seriyor.

"Türkiye'de en çok ne zorluyor seni?" diye soruyoruz Zeynep'e. Ekonomik durumu gündem ediyor. "Asgari ücrete 5 bin lira zam geldi. Şaka gibi! 5 bin lira ile ancak faturaları ödeyebilirsiniz. İki yetişkin, üç çocuk yaşıyoruz. Evde düzenli çalışan bir kişi var. Liseye giden kızım cumartesi günlük işlere gidiyor. En büyük oğlum iş buldukça günlük işlere gidiyor" diyor Zeynep, geçimin çok zor olduğunu vurguluyor. Evde boncuk yaparak ailesine destek olmaya çalışan Zeynep, "Çalışmazsak açız. Faturamızı ödemezsek soğuktayız. Kirayı ödemezsek kapıdayız. Başka bir mahalleye de taşınmıyoruz. Türkiye'deki en büyük sıkıntı ekonomi ve insanların ağır sözleri, hakaretleri" diyor. Zeynep çocuklarının geleceği için Suriye'ye dönmek istemediğini belirtiyor.

SAVAŞIN İZLERİ HÂLÂ DURUYOR

SAVAŞTAN kaçıp buraya geldik. Burada okul servisinde hosteslik yapıyorum. İyi kötü bir düzen tutturduk. Aldığımız ücret çok düşük ama n'apalım sesimizi çıkaramıyoruz bizi işten çıkarırlar diye. Çünkü serviste hosteslik yapma işi rahat. Elimize üç beş lira para geçiyor, ev işlerine ve çocuklara zaman ayırabiliyoruz.

Bu ülkede, aslında dünyada kadınların işi çok zor. Şimdi "Savaş bitti, Esad gitti. Ülkenize dönün" diyorlar ama nasıl olacak? Orada hâlâ savaşın izleri var. Evler yıkık dökük. Burada çalışan arkadaşlarla konuşuyorum, çoğu dönecek. Önce eşlerimizi gidecek, duruma bakacaklar. Sonra kadınlar ve çocuklar gidecekler.

Çok tedirginim. Esad çok zulüm yaptı halkına, savaşı da o çıkardı. Şimdi ülkesini sattı, gitti. Ben dönmeyi düşünmüyorum çünkü ülkeyi kim yönetecek belli değil, her şey daha kötü olacak gibi geliyor bana. Duyuyoruz Alevilere çok işkence yapıyorlarmış orada. Ama dönecek olan ve dönmek isteyen çok kişi var.

**Suriyeli bir kadın
Bağcılar/İSTANBUL**

2 KADIN 2 YAŞAM

Mülteci ya da Türkiyeli, kadınlar yoksulluğun pençesinde

Elif Ekin SALTİK
Diyarbakır

Diyarbakır'ın merkezi sayılan, Vilayet denilen semtte; evimin kapısından sokağa çıktığımda bir yanında okul çantası bir yanında kağıt ve plastik topladığı çekçek olan kız çocuğu gözüme takılıyordu hep. Arada meraklı gözlerle onu izlerken annesi olduğunu düşündüğüm bir kadın da dikkatimi çekti kısa bir zaman sonra. Birkaç kez konuşma girişiminde bulunsam da kız çocuğu ürkek cevaplar veriyor, genç kadın ise çöp kamyonları gelmeden evvel kağıtları ve plastikleri toplamak için hummalı bir çalışma sergiliyordu. İşini bölmek için konuşamıyordum ama sohbet edebileceğim anı kolluyordum hep.

**YAZ KIŞ DEMEDEN
ÇALIŞMAK ZORUNDA
OLAN KARINCALAR**

Bir öğle vakti çöp konteynerinin yanında kız çocuğu ve kadını dinlerken bulup yanlarına yaklaştım. Gülümseyerek "Merhaba" dedikten sonra kendimi tanıtıp biraz sohbet etmek istediğimi söyledim. Kız çocuğu çok düzgün Türkçe konuşuyordu. Sorduklarımı ve söylediklerimi annesine çevirince Suriyeli olduklarını öğrendim. İsmine Meryem diyeceğim, gerçek adını kullanmamı istemedi güvenlik kaygısıyla. Kızı, Meryem'in söylediklerini bana, benim söylediklerimi Meryem'e tercüme etti sohbetimiz boyunca. 7 yıl önce Halep'ten gelmişler. Türkiye'ye geldiklerinde 3 yaşında olan kızı bugün 10 yaşında ve 5'inci sınıfa gidiyor, sabahçı. Öğleden sonra da annesiyle birlikte kağıt ve plastik toplamaya çıkıyorlar. Çöp kamyonlarının motor gücüne kar-

şı onların tek şansı bilek güçleri. Yaz kış demeden çalışmak zorundalar bir karınca gibi. Ben soruyorum Meryem cevaplıyor:

- Kaç yaşındasın Meryem?
- 40 varım herhalde. (Gülüştürüyor)
- Tam yaşını bilmiyor musun? 40 yoksundur bence, çok gençsin çünkü.
- Bilmiyorum.
- Sürekli olarak kağıt ve plastik mi topluyorsun?
- Evet.
- Kaç çocuğun var?
- Kızım dışında 4 de erkek çocuğum var.
- Eşin de çalışıyor mu?
- Yok, o ağır hasta, çalışmıyor.
- Eve bir tek sen mi bakıyorsun?
- Bir oğlum daha çalışıyor.
- Geçiminiz nasıl peki?
- İşte, geçim denirse...
- Nerede oturuyorsun?
- Bağlar'da, harabe bir evde.
- Kirası ne kadar?
- İki bin lira ama yaşanacak gibi değil.

- Diyarbakır'da hiç ayrımcılığa maruz kaldığın, dışlandığın oldu mu?

- Yok hiç yaşamadım burada sorun, Diyarbakır'ı seviyorum.

- Başka bir kente gitmek istemez misin, daha büyük bir şehre örneğin?

- Yok gitmek istemem.

- Suriye'ye dönüyor artık insanlar, sen de dönmek istiyor musun?

- Burada iyi kötü bir düzenimiz var, oraya gitsek ne olacağımız belli değil, dönmek istemiyorum.

- Kendin ve ailen için istediğin bir şey var mı?

- Bir şey yok, iyi yaşayalım yeter.

- Hiç canınızın çektiği, istediği bir şey yok mu?

- Kahvaltılık yiyecekler olsa güzel olur, peynirdir, zeytindir, güzel yiyecek şeylerdir...

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

GÜN BOYU TEZGAH BAŞINDA

Güneşli ama soğuk bir günde ise yine haber yapmak amacıyla gittiğim Sur'da Ulu Cami'nin karşı kaldırımında açtığı küçük tezgahta boncuk ve çelik bileklikler satan bir kadın dikkatimi çekiyor. Güneş olsa da Diyarbakır havası üşütüyor insanı, o da üşümüş olacak ki hırkasını sıkı sıkı kapamış kollarıyla. Tezgahındaki bileklikleri inceliyorum biraz, kolundaki bilekliği gösterip "Bak çelik, hiçbir şey olmaz" diyor dili döndüğünce. Dili döndüğünce diyorum çünkü konuşma engeli var Elif'in.

O sırada, Noel Baba şapkaları diken bir kadın da yaptığı ürünleri gösteriyor Elif'e. O da terzi olduğunu, eve gelen işleri yaptığını, ek gelir olsun diye de artan kumaşlardan Noel Baba şapkaları yaptığını dile getiriyor. Elif'e dönüp devam ediyorum:

- Satışlar nasıl?
 - Satış yok, kalabalık olmasına rağmen satış olmuyor. Dün kazandığım sadece yüz liraydı. Nerede olursa orada açıyorum tezgah. Sur'da oturuyorum.
 - Geçimin nasıl?
 - Geçim falan yok.
 - Kaç çocuğun var?
 - Bir oğlum var askere gidecek, onun için para biriktiriyorum bileklik satıp.
 - Engelli maası ya da sosyal yardım alıyor musunuz?
 - Yok almıyoruz.
 - Nasıl geçiniyorsunuz?
 - Benim adam var, işportacılık yapıyor o da. Sağlığımız olsun da... Yaşamak çok zor bugün ama bir şekilde yaşayabilelim yeter.
- Böyleydi işte Diyarbakır'ın emekçi kadınları. İki kadın, iki hayat.

Tüm bunlara cevap verirken bir yandan da mahcup biçimde gülümüyor Meryem. Hem utangaç hem güler yüzlü bir kadın, fotoğrafını çekmek istediğimi söylediğimde yüzünün görüneceği şekilde çekmemi istemiyor. Biz sohbet ederken yaşlı

bir erkek yanımıza yaklaşmış bir miktar para veriyor Meryem'e. Bana da "Ne güzel bir şey yapıyorsun, bravo sana" deyip gidiyor. O günden sonra beni sokakta her görüşünde sıcacık gülümsemesiyle gözlerinin içi parlıyor Meryem'in...

'Ortadoğu'nun rahat nefes almasını istiyoruz'

Funda BAKIŞ
Urfa

SURİYE'de Esad rejiminin devrilmesiyle birlikte uzun kuyruklar olarak gösterilen fotoğrafların aksine Suriye'ye dönenlerin sayısı anlatıldığı kadar çok da değil. Çünkü hem cihatçı örgütlerin yönetimi gelmesi hem de Suriye'nin yerle bir olması Türkiye'deki mülteciler için hâlâ endişe verici.

Urfa'da yaşayan Dania ile savaş üzerine konuştuğumuzda Şam'da, Halep'te, Minbiç'te bitse de Deyrizor'da savaşın devam ettiğini söylüyor: "Bir yanda HTŞ bir yandan SMO, bir yandan SGD... Ülke karman çorman halde. Bizlere 'Gidebilirsiniz' diyorlar ama henüz savaş bitmedi. Akrabalarımız şu an çocuk kaçırma olayları ve hırsızlık olduğunu ifade ediyor. Çalışanlar bir ay boyunca toprakları için bedava çalıştı ama şimdi açlar. Gitmeyi düşünmüyo-

ruz, evimiz yok, kalacağımız yer yok, ölüm var. Bir de Alevilere yönelik baskı var. Petrol için verilen savaş bitmiyor." Endişeli olan Dania, "Türkiye Suriye'de bir güç elde etmek istiyor. Yönetimde HTŞ gibi cihatçı bir grubun olması da endişelendiriyor. Amerika'nın emrinin altına girmiş bir durumda. Türkiye'den destek almak için iktidarla da arasını iyi tutmaya çalışıyor. Gidişat iyi görünmüyor" diyor.

Türkiye'de meslek sahibi oldukları için Suriye'ye

dönse bile yabancı olarak görüleceklerini belirtiyor Dania. İl dışına çıkabilmek için bile birçok belge çıkarmak zorunda olduklarını dile getiren Dania, "Erdoğan bizi kendi çıkarları için kabul etti. Hepimiz çok ucuza çalıştık, buna mecburduk. Şimdi ise yurt dışından para alamadığı için bize yol gösteriyor" diyor. Dania şöyle devam ediyor: "Sünni olmayanların özellikle Alevilerin can güvenliği yok. Bizler savaşın bitmesini, Ortadoğu'nun rahat nefes almasını istiyoruz."

Hayat devam etsin diye: 'İşe Yarar Bir Şey' filmi üzerine

Başak AYDIN
Tuzla-İstanbul

İşe Yarar Bir Şey, Pelin Esmer'in yönetmenliğinde, senaryosunun Barış Bıçakçıyla beraber kaleme alındığı bir yol hikayesi. Biz de Aydın'ın Ekmek ve Gül okuru kadınlar olarak filmle bir yolculuğa çıkıyoruz.

Filmin çoğunluğu bir trende geçiyor, Ankara'dan İzmir'e sefere çıkan meşhur Mavi Tren bu. 16 saatlik bir yolculuğun yavaşlığını izlerken fark ediyor, zaman kavramını yitirmiş gibi birbirimize soruyoruz: "Kaç gün oldu yolculuğa başlayalı?", "Daha ilk gecesinde." "

Trenin yolcularından Leyla, avukat ve şair. Lise arkadaşlarının düzenlediği mezunlar yemeğinin 25'inci yılına özel geceye ilk defa katılıyor. Zorlandığını anlıyoruz ama bu defa kendini ikna etmiş. Ne uçak ne de otobüs, uzun bir tren yolculuğunu tercih ediyor. Tren yavaşladıkça ve durdukça yüzündeki telaşsızlığa şahit

oluyor; büyük küçük, derme çatma evleri; camlara yansıyan insan silüetlerini onunla beraber izliyoruz.

Leyla sadece bir camın ardındaki hayatları değil, vagonların buluşturduğu insanların da öykülerini merak ediyor. Bunu şefkatle ve ilgili bir merakla gösteriyor. Canan'la yolculuk başlamadan önce istasyonda karşılaşırsa da onun hikayesine trende dahil oluyor. Canan, günlük hayatta denk geldiğimiz gerçekçi karakterlerden. Varoluşsal

kaygıları olan, biraz ürkek biraz öfkeli, taşradan geldiğini düşündüğümüz genç bir hemşire. Sohbet esnasında insana ve yaşama yakın bu mesleğin ölümle yakınlığı da yer buluyor dillerinde: "Sonra peki, ölüme alışıyor mu insan?", "Alışıyor..."

Ölüm demişken 6 sene önce bir kazada felçli hale gelen Yavuz'u duyuyoruz. İzmir'de geniş pencere ve sahile bakan bir evin içinde yatağa bağlı ve sadece birkaç parmağını hareket ettirebili-

yor. Evin dışında hayat var. Genci yaşlısı, kadını erkeği, birçok insan adımlarıyla kaldırım taşlarını aşınıyor; sesleri içeriye dağılıyor. Yavuz ise yaşamak istemiyor.

Doktor olan arkadaşından kendisini öldürmesini istemiş ama o buna cesaret edememiş. Böylece doktor hikayeye genç hemşire Canan'ı dahil ediyor, ondan Yavuz'u öldürmesini istiyor. Leyla durumu öğreniyor ve onunla birlikte bu hikayenin parçası haline geliyor. Canan'ın Yavuz'a giderkenki kaygılı hallerine tanık olmak, yüzümüze hüznün yerleştiriyor. Eve vardıklarında Yavuz, birini beklerken iki yabancıyla karşılaşılıyor.

Dışarıdaki seyyar satıcı, üst komşusunun çello ile çaldığı dinçin ezgi, bir sarı çiçek hikayesi, sohbetlere yayılan kuş ve ayak sesleri, duvara yansıyan gölgelerle buluşuyoruz evin içindeyken. "Yavuz'un ölüm kararı bu iki yabancıyla değişecek mi?" sorusunu soruyoruz hepimiz. Film bitince samimi ve sıcak bir hissin yanında, büyük bir merak duyuyoruz. Birbirimize bakıp "Bence ölmedi" demekten ve hayatın devam etmesini dilemekten kendimizi alamıyoruz. Kim bilir, Yavuz belki evinin penceresinden şahit olduğu bu hayatı ve sarı çiçeği yeniden görebilmeyi seçmiştir.

Kadınların gücü ve tabular: Mukadderat

Esra ÇALIŞKAN
Kadıköy-İstanbul

Dikkat spoiler içerir!

2024 yılında Nadim Güç'ün yönetmenliğini üstlendiği Mukadderat, toplumun kadınlara biçtiği rollerle bireysel özgürlükler arasındaki çatışmayı ele alan bir dram filmi. Kastamonu'nun Cide kasabasında geçen hikaye seyirciyi, geleneksel değerlerin ağır bastığı bir ortamda, kişisel mücadelelerin en insani yanlarına tanıklık etmeye davet ediyor.

Filmin merkezinde, eşini ani bir şekilde kaybeden Sultan karakteri var. Nur Süre'nin hayat verdiği Sultan, yalnızlık korkusuyla bir yandan yeni bir başlangıç yapmaya çalışırken bir yandan da kasabanın dar kalıplarına meydan okuyor. Sultan'ın eşi öldükten sonra verdiği evlenme kararı, çocukları Nevzat ve Reyhan ile çatışmasına yol açıyor. Aile içi bu gerilim, aslında daha geniş bir toplumsal meseleye işaret ediyor: Kadınların kendi hayatları üzerinde söz sahibi olma mücadelesi.

İRADE VE DAYANIŞMA

Sultan sadece yeni bir eş arayışıyla değil, aynı zamanda ekonomik bağımsızlık kazanma yolunda da bir dizi adım atıyor. Evini pansiyona çevirip pazarda tezgah açan Sultan, çevresindeki kadınlara ilham veriyor ve onların da benzer bir uyanış yaşamasını sağlıyor. Sultan'ın hikayesi üzerinden, kadınların toplumsal dönüşümün öncüsü olabileceği de vurgulanıyor. Film, "kader" kavramını sorgularken insan iradesinin ve dayanışmanın gücünü gözler önüne seriyor.

Nadim Güç, yönetmenlikte detaylara verdiği önemle dikkat çekiyor. Kastamonu'nun sakin doğası ve kasabanın sıcak renkleri, hikayenin hem huzurlu hem de çatışmalı atmosferine katkı sağlıyor. Kamera açıları ve yakın çekimler, karakterlerin iç dünyasını seyirciye başarıyla aktarıyor. Özellikle Sultan'ın duygusal iniş çıkışlarını anlatan sahnelerde, görsel anlatım, filmin duygusal gücünü katlıyor.

Filmdeki oyunculuklar, Mukadderat'ın en güçlü yanlarından biri. Nur Süre, Sultan karakterine sadece hayat vermekle kalmıyor; onun kararlılığını, korkularını ve umudunu seyirciye en yalın haliyle aktarıyor. Özellikle Aslıhan Gürbüz'ün küçük bir kasabada yetişen ve okumak için İstanbul'a giden kız çocuğunu yaşattığı karakteri Reyhan, miras bölüşümü gibi konularda kadınlara yapılan ayrımcılıkla mücadeleyi de yaşatmayı es geçmiyor.

Sonuç olarak, Mukadderat Türk sinemasının unutulmaz yapımları arasında yer almayı hak eden bir film olmakla birlikte, bazı yönleriyle eleştiriyi de gerektiriyor. Sultan'ın filmde genel olarak akıl aldığı kişilerin yine erkekler olması, senaryo tercihinin neden bu yönde yapıldığını sorguluyor. Kasaba kadınlarının birlikte var oluş hikayelerinin ise kimi noktalarda belirli sloganlarla sınırlı kaldığını görmek mümkün. Benim beklentim hikayenin yine kasaba sınırları ve gelenekleri çerçevesinde ancak daha organik ilerlemesi olurdu. Yine de bu filmi izlemek, yalnızca bir hikayeye tanıklık etmek değil; aynı zamanda toplumda kadınların yeri ve gücü üzerine derin bir yolculuğa çıkmak anlamına geliyor.

Filmin fragmanından ekran görüntüsü alınmıştır

Filmin fragmanından ekran görüntüsü alınmıştır

ESENYALI KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ 11 YAŞINDA

'Geleceğin umutlarını paylaşıyoruz'

İlknur HAYLAZ
Esenyalı-İstanbul

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği'nin 11'inci yılını kutlama etkinliği yalnızca bir yaş kutlaması değil; 11 yıllık mücadelemizin, dayanışmamızın ve sevgimizin kutlaması oldu. Bu 11 yıl bizlere kadınların gücünü, birbirimize ne kadar ihtiyaç duyduğumuzu ve en karanlık zamanlarda bile umudu nasıl bulabileceğimizi gösterdi. Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği, sadece bir çatı değil; bir umut, bir sığınak, bir direnç alanı oldu. Her birimizin katkısı bu dayanışmanın büyümesine, mahallede şiddete, adaletsizliğe ve eşitsizliğe karşı şavaşan bir güç haline gelmemize vesile oldu.

Etkinlik alanına adım attığımızda, yoğun bir neşe ve sıcak bir ortam karşıladı herkesi. Müziğin ritmi yükselirken kahkahalar ve sohbetler her köşede yankı buluyordu. İçerisi, farklı hayat tarzlarını yansıtan ama aynı zamanda bir arada olmanın gücünü hisseden kadınlarla doluydu. Tıpkı bir gökkuşağında olduğu gibi her renkten kadın vardı ve o farklı renkte kadınların bir arada oluşu güzel bir manzara ortaya çıkıyordu.

Farklı inanç ve yaşam tarzları olan kadınların bir arada toplanması yüzümüzde tebessüm yarattı. Kimsenin birbirine ayrımcı davranmadığı, kadınların aynı alanda birlikte sohbet edip dans ettiği, kendini özgür hissettiği bir ortam oldu.

Kadınlar bir kere de olsa "Evde ne yemek yapacağım?, temizlik yapmam gerekiyor, çocukların karnını doyumam gerekir" dertlerini düşünmeden evin yükünü 2-3 saatliğine bir kenara koyarak eğlendiler. İşte bunları anımsayınca oradaki ortamın güzelliği daha çok ön plana çıktı.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

AYRIMCILIĞA İNAT YAŞASIN BİRLİKTELİĞİMİZ

Birkaç kadın kalabalığa karışıp şarkı söyleyerek dans etmeye başladılar. Eğlencenin temposu arttıkça kadınlar arasında samimiyet daha da pekişti. O an, burada kadınları ayıran şeyler yoktu; ne inanç, ne ırk, ne de farklı siyasi görüşler. Sadece bir arada olmanın, birbirini anlama ve saygı duymanın büyüğü vardı. Gecenin ilerleyen saatlerinde birkaç işçi ve ev emekçisi kadın, açık hava alanına geçip sohbet etmeye başladılar. Her biri, farklı hayatları, farklı deneyimleriyle bir arada olmanın tadını çıkarıyor, dostlarıyla güllüp eğleniyordu.

Etkinliğin sonunda herkesin yavaşça dağıldığı anlarda, o günün anlamını derinden hissetmemek elde değildi.

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği'nin 11. yılı, sadece bir yaş günü olmadı. Aynı zamanda kadın dayanışmasının, hoşgörünün ve karşılıklı saygının, bir kutlamasıydı. Burada, kadınlar benzerliklerini kutladılar. Her birinin dünyası başkaydı ancak hepsi ortak paydada buluşmuştu: Kadın olmak ve birlikte güçlenmek. Bu gece sadece eğlenmenin ve birlikte güçlü olmanın ne kadar kıymetli olduğunu gösterdi. 11 yıl önce kurulan bu dernek, bugün bir kez daha ne kadar büyük bir anlam taşıdığını ve kadın dayanışmasının ne kadar güçlü olduğunu herkese hissettirdi.

11 YILDIR SÜREN DAYANIŞMA VE MÜCADELE

11 yıl önce, belki de çoğumuz kendini yalnız hissediyordu. Bu etkinlikte birbirine el uzatan, omuz omuz veren, sesini yükselten kadınların olduğunu görmek güç verdi insana. Hepimiz biliyoruz ki her birimizin sesi, diğerinin sesiyle birleştiğinde dağları bile devirebilecek güce sahip. Kadınlar olarak daha güçlü, daha cesur, daha umut dolu bir geleceğe doğru ilerliyoruz.

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği şiddetin, ayrımcılığın ve baskıların karşısında dimdik durabilmek için kurulmuştu. Bugün bu mücadele sadece bizim değil, tüm kadınların mücadelesi haline geldi. Birbirimize duyduğumuz güven, sevgi ve dayanışma her gün daha da büyüdüyü ve büyümeye devam ediyor.

Bizler hep birlikte, sadece geçmişin acılarını değil, geleceğin umutlarını da paylaşacağız. Attığımız her adım bir başka kadına cesaret oluyor, bir başka kadının da hayatını değiştiriyor. Bizim gücümüz, birbirimize duyduğumuz inançta gizli. 11 yıl önce başladığımız bu yolculuk, hiçbir zaman yalnız yürümediğimiz bir yolculuk oldu. Birlikte sürdürdüğümüz örgütlü mücadele bizim ne kadar güçlü olduğumuzu yeniden gösterdi. Yaşasın kadın dayanışması, yaşasın örgütlü mücadelemiz.

Kadın sağlığı ve cinsellik eğitimleri: Bir deneyim paylaşımı

Berna YILDIZ
SES Kadın Şube Sekreteri
Aile Danışmanı- Cinsel Terapist

Odunpazarı Belediyesi ve sendikamız SES iş birliğiyle Halk Merkezlerinde düzenlenen halka açık eğitimlerimiz, kadınlar tarafından büyük bir ilgiyle karşılandı. Ben de bu eğitimlerde, “kadın cinsel sağlığı” ve “cinsel yolla bulaşan hastalıklar” konularında eğitim verme fırsatı buldum.

Bu deneyim, halkın genellikle erişim sağlayamadığı terapi hizmetlerini ücretsiz bir şekilde kadınlara sunabilmek açısından hem keyifli hem de anlamlı bir süreç oldu. Eğitimim için ayrılan bir saatlik süre, kadınların ilgisi ve paylaşma isteği nedeniyle kimi zaman üç saate kadar uzadı. Sohbetlerimiz, samimi bir ortamda birebir gerçekleşti ve bu sürede pek çok önemli gözlem yapma imkanım oldu.

KADININ RUH SAĞLIĞI VE CİNSELLİK

Kadın ruh sağlığını ele aldığımızda, sağlıklı ve işlevsel bir kadın cinselliğinin yadsınamaz bir parçası olduğunu görüyoruz. Evlilik danışmanlıklarında cinsellik ve cinsel işlev bozuklukları, genellikle çözülmesi gereken en temel problemlerden biri olarak karşımıza çıkıyor.

Sağlıklı bir evlilik ya da ilişkinin sürdürülebilmesi için partnerler arasında doğru bir cinsel iletişim kurulması hayati önem taşıyor.

Eğitimler sırasında kadınlar, özellikle cinsel iletişim sorunlarından ve genel olarak kadın olmanın getirdiği zorluklardan bahsetti. Eğitimi dinlerken bir yandan okuldan çocuklarını alma, akşam yemeği hazırlığı gibi günlük sorumluluklarını düşünmeden edemediklerini dile getirdiler.

Kadınlar, utangaçlıkla sordukları soruların arkasında genellikle yalnızlık duygusunu, problemleri tek başına göğüsleyeceklerini düşünmenin verdiği bir çaresizliği taşıyordu. Erkeklerinin, bu konulara sıcak bakmadıklarını ya da çözüm için iş birliği yapmayacaklarını düşündüklerini sıkça dile getirdiler. Çünkü kadın cinselliği, toplumumuzda hâlâ bir tabu, utanılması ya da gizlenmesi gereken bir konu olarak görülüyor. Bu algı, nesiller boyunca aktarılmış ve bizi şekillendirmiş.

DOĞRU BİLİNEREN YANLIŞLAR VE TOPLUMSAL ALGILAR

Eğitimler sırasında en sık karşılaştığımız durum, kadın cinselliği ve sağlığı konusunda doğru bilinen yanlışlar, bilgi eksikliği ve mitler oldu. Özellikle kadın cinsel işlev bozuklukları ve vajinismus problemi oldukça yaygındı. Buna karşın,

Fotoğraf: Canva Pro Kolaj

bulaşıcı hastalıklar konusunda sosyal medya sayesinde farkındalık düzeyinin daha yüksek olduğunu gözlemledim. Ancak aynı sosyal medya üzerinden cinsellikle ilgili doğru bilgi paylaşımı yapmıyoruz. Mevcut toplumsal ve siyasal tutum, bu konunun açıkça ele alınmasını zorlaştırıyor. Diziler, filmler ya da sabah programları da sevgiyi ve sağlıklı ilişkileri anlatmaktan uzak bir içerik sunuyor. Bu durum, kadınları doğrudan etkiliyor.

ÜCRETSİZ RUH SAĞLIĞI HİZMETLERİ BİR GEREKLİLİK

Kadınların ruh sağlığı hizmetlerine ücretsiz erişimi, toplumsal bir ihtiyaçtır. Bu tür eğitimlerin yaygınlaşması ve onlara doğru kanallardan bilinçlenme imkanı sunulması hayati bir öneme sahiptir. Kadınların bu bilgilere düşündüğümüzden çok daha fazla ihtiyacı olduğunu net bir şekilde gözlemledim.

Kadınlar okumadığı için mi katlediliyor?

GÜNÜMÜZDE maalesef kadın cinayetleri “normalleştiriliyor.” Yaşanan her kadın cinayetine bir kılıf uyduruluyor. İkbal, Ayşenur, Narin, Sıla bebek, Özgecan, Songül, Evrim, Melek, Emine, Mehtap ve binlerce kadın... Peki sayısı her geçen gün artan kadın cinayetlerinin nedeni ne Kadınlar şu ya da bu gerekçelerle mi katledilmeyi hak etti? Bu soruları İkbal ve Ayşenur’un katledilmesinden sonra öğretmenimizin dediği bir cümleden dolayı sordum.

Kadın bir öğretmenimiz bize “Siz de bir gün onlar gibi öleceksiniz” dedi. Biz ise “Neden” der gibi baktığımızda, “Çünkü okumuyorsunuz, öldürülen kadınların hepsi okumadığı için öldürüldü” dedi. Ben bu kelimeleri yazarken utanıyorum. Başka bir öğretmenimiz ise “Size ilk önce hemcinsleriniz ihanet etti. Siz kadınları eğitmemiz gerekiyor” dedi.

BU ŞİDDETİ HAĞ ETMİYORUZ

Peki, soruyorum. Bu ülkede, katledilen kadınların sayısı gün geçtikçe artıyor. Bir insan, bir kadın okumadığı için katledilmeyi mi hak ediyor? Biz kadınlar; sokakta, okulda, fabrikada,

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

evde şiddetin her türlüsünü yaşıyoruz. Okulumuzda ve çevremizde birçok insan düşünmeden ilk bizi yargılıyor, kendisinde bizim hayatımıza dair söz söylemeyi hak görüyor.

Büyüklerimiz hep der ya, “Senin bu yaşta ne derdin var?” diye. Bu ülkede ne kadar cinayet, ön yargı, sömürü, şiddet varsa biz gençlerin de derdi bunlar. Biz okula gitmek için yürüdüğümüz sokaklarda, bindiğimiz otobüslerde, her yerde her gün tacize uğruyoruz. Bunları yaşayan biri olarak toplu taşıma kullanmaktan, sokakta yürümekten korkuyorum. “Kısa” olarak

yaftalanan bir kıyafet giydiğimde her kadın gibi ben de korkuyorum. Her an, her yerde başıma bir şey gelecek diye korkuyorum.

Biz kadınlar ne katledilmeyi, ne şiddete uğramayı ne de sömürülmeyi hak ediyoruz. Yaşadıklarımızı bizim yüzümüzden değil.

Biz yaşamak istiyoruz. Bunun için sokaklarda, okul yollarında güvenlik önlemleri alınmalı. Bize bunu yaşatanlar cezasız bırakılmamalı.

Tuzla'dan bir meslek lisesi öğrencisi
İSTANBUL

ANIT AĞACI: YALNIZCA ANI DEĞİL, MÜCADELEYE BİR ÇAĞRI

KADINA yönelik şiddet her geçen gün artarken buna dikkat çekmek ve mağdurların isimlerini unutturmamak için 25 Aralık'ta bir etkinlik gerçekleştirdik. İstinye Üniversitesi Kadın Hakları Çalışmaları Kulübü olarak İSU Quality ile hayata geçirdiğimiz “Şiddetten Ölen Kadınlar İçin Anıt Ağacı” etkinliğimizde, dijital anıt sayaçlarda adı geçen kadınların isimlerini bir ağacın dallarına yerleştirdik.

Bu anıt ağacı, yalnızca birer isimden ibaret olmadığını vurgulamak istediğimiz kadınların yaşamış hikayelerine, hayallerine duyduğumuz saygıyı anlatıyor. Her kurdele, bir yaşamı ve kaybedilen bir insanı temsil ediyor. Ağacımız kayıplarımızın ağırlığını taşıırken aynı zamanda adaletin ve farkındalığın büyümesi için bir çağrı niteliği taşıyor.

Kadınlar için daha güvenli ve eşit bir dünya inşa etmek adına mücadelemizi sürdüreceğiz. Bu anıt, kayıplarımızı anarken geleceği değiştirme kararlılığımızın bir simgesi olmaya devam edecek. Unutmayalım, her bir kurdele bir çiğluktur. Ve bu çiğlik, hepimizin sorumluluğudur.

İlayda Dicle YURDALAN
İstinye Üniversitesi Kadın Hakları Çalışmaları Kulübü Başkanı

ASM'LERDE YÖNETMELİK BASKISI

Yeni yönetmelik kadın sağlığını tehdit ediyor

Aile hekimliğine getirilen yeni yönetmelik, birçok ASM çalışanı ve doktor tarafından protesto edildi, grevlerle karşılandı. Peki bu yönetmelik kadınların sağlık hizmetine erişimi açısından ne anlama geliyor?

Fotoğraf: Canva Pro kolaj

Türkü Yağmur NEHİR
Aile Hekimleri Dernekleri
Federasyonu Başkanı

Kadın sağlığı, toplum sağlığının temel taşlarından biridir. Ancak aile hekimliğine getirilen yeni yönetmelik ve performans dalyalı sistem, hem kadın sağlığı hizmetlerini hem de genel sağlık hizmetlerini büyük ölçüde olumsuz etkilemektedir. Koruyucu sağlık hizmetlerinin ticarileştirilmesi, ilaç yazımına getirilen kısıtlamalar ve aile hekimlerinin mesleklerini özgürce icra edememesi, sağlık hizmetlerinin kalitesini ciddi şekilde tehdit etmektedir.

Yeni sözleşme ve ödeme yönetmeliği ile aile hekimlerine dayatılan performans sistemi, sağlık hizmetlerini hedef puanlara ve cezalandırmalara endekslili bir hale getirmiştir. Gebe izlemleri, lohusa takipleri ve kansere yönelik taramalar gibi kritik olan kadın sağlığına dair koruyucu sağlık hizmetleri yalnızca performans göstergesi olarak görülmektedir. Ancak kadın sağlığı, nicel hedeflerin konusu olamayacak kadar hayati bir meseledir.

AİLE PLANLAMASI MALZEMELERİNE ERİŞİM SORUNU

Pandemi sonrası dönemde aile planlaması malzemelerine erişimde ciddi sorunlar yaşanmaya başlanmıştır. Aile sağlığı merkezlerine (ASM) yeterli miktarda doğum kontrol hapı ve prezervatif gönderilmemesi, kadınların güvenli ve etkili korunma yöntemlerine ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Doğum kontrol yöntemlerinin dışarıdan temin edilmesi kadınlar için büyük bir maliyet oluşturmaktadır. Geçim sıkıntısı yaşayan kadınlar bu ürünlere erişememekte, bu da istenmeyen gebeliklerin artmasına neden olmaktadır. İstenmeyen gebelikler ya gebeliğin sonlandırılması gibi zorlu

süreçlerle ya da psikolojik ve ekonomik yükü ağır annelik dönemleriyle sonuçlanmaktadır. Aile planlaması malzemelerinin yetersizliği, kadın sağlığını riske atmaktadır. Kadınların ücretsiz ve düzenli bir şekilde korunma yöntemlerine erişmesi toplum sağlığı açısından da önemlidir. Devlet, bu malzemeleri temin ederek birinci basamak sağlık hizmetlerini desteklemelidir.

SİSTEMDEKİ AKSAKLIKLAR AİLE HEKİMLERİNE YÜKLENİYOR

Özellikle gebelik döneminde kadının, kendileri ve çocuklarının sağlığını koruması için aşılması gerekmektedir. Gebelik döneminde tetanoz, difteri, boğmaca ve influenza yani gribe karşı aşılama bilimsel kılavuzlara göre kuvvetle önerilmektedir. Sağlık Bakanlığı doğum öncesi bakım rehberlerine ve ulusal aşılama programımıza göre, devlet eliyle bu aşılama yapılması gerekirken yaşanan stok sıkıntıları nedeniyle gebeleri zamanında aşılama için ücretli aşı alınmasına yönlendirmek zorunda kalıyoruz. Aşılamalarda yaşanan stok aksaklıkları devam etmesine rağmen bebek ve gebe takiplerinde yaşanan aksaklıkların sorumluluğu yeni yönetmelik nedeniyle aile hekimlerinin üzerinde kalmaya devam etmektedir. Sadece rakamlar üzerinde tarama, takip ve izlemlerin yapılması doğru değildir, kadının sağlığı için gerekli tüm ihtiyaçların öncelikli olarak giderilmesi gerekmektedir. Ayrıca kanser ve enfeksiyon riskine karşı koruyan HPV aşısı da ulusal takvimde yerini almalıdır.

Sağlık açısından devlet tarafından bu kadar tamamlanması gereken şey varken bu zulum yönetmeliğiyle bunlar tamamlanmayıp sistemin tüm sorumluluğu aile hekiminin üstüne yıkılmaktadır. Yönetmelik üstünde lohusa izlemlerin negatif performans kriteri olarak getirilmiş olması sistemin aksaklıklarını gidermemekte, sadece aile hekimlerine yük

olarak geri dönmektedir.

REÇETE KISITLAMASI SAĞLIĞA ERİŞİMİ ZORLAŞTIRACAK

Yeni yönetmelik yalnızca koruyucu sağlık hizmetlerini değil, hekimlik mesleğinin özünü de tehdit etmektedir. Performans hedefleri doğrultusunda aile hekimlerinin reçetelerine dahi müdahale edilmektedir. Ağrı kesici, mide koruyucu ve antibiyotik gibi ilaçların belirli bir seviyenin üzerinde yazılması durumunda aile hekimleri cezalandırılmaktadır.

Özellikle ileri yaş kadınlarda menopoz sonrası dönemde ortaya çıkan osteoporoz gibi hastalıkların, romatizmal rahatsızlıkların kadınlarda daha sıklıkla görülmesi ve farklı nedenlerle vücut ağrıları, enfeksiyonlara yatkınlıkların oluşması kadınların ilaçlara daha fazla ihtiyaç duymasına neden olabilmektedir. Hekimin hastasının ihtiyacı olan ilacı herhangi bir performans kriterine tabi olmaksızın reçete edebilmesi gerekmektedir. Şu an için 3 kalem ilaç grubuna getirilen kısıtlamalar ilerleyen dönemde daha farklı ilaç gruplarına getirilebilecek kısıtlamaların da habercisidir. Kadınların sağlık sorunlarına etkili ve erken müdahale edebilmek, yalnızca zaman ve kaynakla değil, aynı zamanda hekimlerin özgürce mesleklerini icra edebilmesiyle mümkündür.

Yeni yönetmelik ile 6 ayda bir vatandaşlarımızın ASM'lere başvurusu istenmektedir. Bu süre içerisinde ASM'lere kontrole gelmeyen kişiler nedeniyle aile hekimleri cezalandırılmaktadır. Yönetmelik nedeniyle hasta yoğunluğunun artması, asıl sorumluluğumuz olan koruyucu sağlık hizmetlerinin aksamasına ve bunun bir parçası olarak kadınların düzenli sağlık hizmetine erişimini engellemektedir.

SEVK SAĞLIK HİZMETİNİN BİR PARÇASI

Aile hekimlerinden kişilerin hastane başvurularını azaltmaları beklenmektedir. Oysa erken tanı ve tedavi için gerekli olan taramalar ve takipler, bazen hastaneye başvuruyu zorunlu kılmaktadır. Örneğin, kadın hastalıkları ve doğum uzmanına ya da farklı bir bransa yönlendirilmesi gereken durumlarda hastayı sevk etmek, sağlık hizmetlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu süreçler, erken tanı ve tedaviyle devletin sağlık harcamalarını azaltırken hastalar için hayat kurtarıcı bir rol oynar. Buna rağmen, hastaneye sevk edilen hastalar nedeniyle aile hekimlerine ceza uygulanması, sağlık sistemine zarar veren bir politikadır.

Performans hedeflerine dayalı sistem, hekimlik mesleğinin ruhuna aykırı olduğu gibi, kadın sağlığı gibi kritik alanlarda ciddi riskler doğurmaktadır. Bu nedenle yeni yönetmelik geri çekilmelidir. Aksi halde bu süreç 1. basamak sağlık hizmeti sunan aile hekimliğinin yok noktasına gelmesine neden olacaktır.

Fotoğraf: Evrensel

Mutlu mu yıllar?

Filiz GÜR*

Ekselansları,

Bu mektubu size 2025 yılına iki gün kala yazıyorum ama siz muhtemelen bu satırları yepyeni yılın dördüncü günü okuyor olmalısınız. Biliyorum, kahvaltıdan sonra en sevdiğiniz şey naçizane bu kulunuzun yazdıklarını okumak. Umarım beklentinizi karşılayacak bir bilanço çıkarabilirim.

Yazıya oturmadan önce tavsiyenize uyarak gidip mahalle manavını ve kasabı boykot ettim. Boykot ettim dediysem, kapılarında durup "Bu yılbaşı sizden et met, portakal mortakal almıyorum" dedim bağırarak. Sonra da koşarak kaçtım. Çünkü geçen yine "boykot edin" demiştiniz, ikisi bir olup beni sokak boyunca kovalamışlardı. Size özellikle söylemedim, biliyorum bu konularda hassassınız. Gece yarısı bir ekiple evlerinden aldırıverirdiniz. Neyse, Bulgaristan göçmeni anneannemden kalan, zor zamanlar için bir tarif var. Adı uvalama. Unu az az suyla avuç içinde ovalaya ovalaya tepsie serpip, fırında kızartıp, üstüne sıcak yağlı su döküyoruz. Onu yapmaya karar verdim. Gerçi elektrik faturası da doğalgaz faturasıyla yarışıyor ama olsun, yılda bir defa çılgınlık yapmayalım mı?

Bu boykotmuş, grevmiş filan da gerekli gereksiz herkesin yapması olacak şey değil ekselansları. Biraz da solcu işi işler, bizim gibi reaya geleneğinden gelen kulların genetiğine ters. Olmayacak insanlar iş bırakıyor. Mısralarımız aile hekimi de geçenlerde 5 gün iş bıraktı da ailecek telef olduk. Neymiş efendim yeni çıkan yönetmelik mesleki haklarına saldırmış. Onlar grevdeyken hastanelerin halini görerseniz... Saldırı dediğin öyle olur. Yaşlısı genci omuz omuza yükledik doktorun kapısına. Alt tarafı soğuk

algınlığı ilacı yazdıracağız diye kalp hastası insanları ezerek ilerliyoruz. Bir hafta sonra gittim de bizim aile hekimi "Bana gelseydim artık ben de yazamazdım" dedi. Neymiş efendim, yeni yönetmeliğe göre onun performans puanı kesiliyormuş. Duy da inanma. Bir de dedi ki ben ona gitmeyip hastaneye gidiyorum diye de performansı kesiliyormuş. "Eee n'apıcaz böyle doktor, geldiğimde istediğim ilaçları yazmayacaksın mecbur gideceğim hastaneye" dedim ben de. "Mecbur, ben de gideceğim zaten" dedi o da. Ruh sağlığı bozulmuş. Kendi ruh sağlığını tedavi edemeyen doktor mu olur allasen. Neyse, tam çıkacağım, "Ne oldu senin demir eksikliğin, kullanıyor musun haplarını?" diye sordu. Kiyamam, solcu molcu ama tanıyor hastasını. Sonra demez mi "Evine düzenli et girse demir adam bile olursun da..." Bak bak aklı sıra siz haşmetmeaplarıyla bendeniz kulunuzun arasına nifak tohumları ekecek. Bu yeni yılda bir defa bile gitmeyeyim de görsün bakalım nasıl kesiliyormuş performans!

Majesteleri, siz de bir ferman mı yayınlansanız acaba? Diocletianus var ya, Roma İmparatoru. Tavan Fiyatlar fermanı yayınlamış zamanında. Uymayanları "ınının ininin" diye uyarıyor. Ne yapsın bu imparatorcuklar da bu enflasyona dimi ama? Sanki tahtlarından bile isteye yükseltiyorlar.

İnanın aklımda hep siz. Acaba biz iyi kötü bir uvalama yerken siz nelerle geçiştirdiniz yılbaşı akşamını. Hep gözümde tarhanayla, suyla idare eden; kullarını düşünmekten gözüne uyku girmeyen biri... Nasıl girsin zaten buncalık nankör kullarla? Müjdeli haberleri bile kara haber gibi haber yapan taş olasıcalar! Asgari ücreti beğenmiyorlarsa gidip bakkal dükkanı açsınlar. Bir çikolata olmuş 30 lira. Üşenmedim oturup hesapladım, bir asgari ücretle 734 tane çikolata alınabiliyor. Kim yiyebilir bir ayda

o kadar çikolatayı? Günde 24 çikolata eder, oha! Boşansınlar da semerlerini yesinler ekselansları.

Biraz canım sıkılacak gibi olunca şükür kırbaçıyla kırbaçlıyorum kendimi. İyi kötü, kira mira, başımda bir çatı var diyorum. Öğrenciler devamsızlık yapıp gelmeyince bile performansından kesilmiyor. Yanımız yöreniz savaş, ülkemizin sayenizde maşallahı var. Biliyorum yoksa bir işaretinize bakar bu kalabalıklar. Herkes soluğu Şam'da, Kudüs'te sair ülkelerde almaya hazır. Bizim kasap hariç. Onu bıraksak dakikasında Kavala'da Orestia'da.

Yine şükür ki reayasının derdiyle dertlenen bir efendimiz var. Oligarklara kalsak kılla tüyle uğraşacağız. İklim krizi diyorlar, dış politika diyorlar, sansüre hayır diyorlar, şakadan kadın hakları diyorlar. Onu şakasız söyleyen kimse yok zaten.

Olmaz olsun böyle bilanço, yazdıkça yerin dibine battım. Apır sapır konuşan herkesi topladık içeri tıktık ama bitmiyorlar ki ekselansları. Bu ülke ne depremler, ne seller, ne salgınlar, ne krizler geçirdi de sizin yüzünüz suyu hürmetine on yıllardır yıkılmadı. "Gelsin hayat, bildiği gibi gelsin." Biz bu yıl da yaşamayı kimselere bırakacak değiliz evelallah.

*filizy63@gmail.com

Daha fazla yük daha düşük ücret

MEZUN olduktan sonra "babamın referansı" ile bir aile dostumuzun fabrikasında üretim mühendisi olarak işe başladım. Hem üretim mühendisi olma hem de yeni mezun olma heyecanı ile işime dört elle sarıldım. Ancak, ilk ay maaşımın sadece yarısını alabildim. Ailemin ekonomik durumu daha iyi olduğu için dene-yim kazanmayı daha önemli gördüm ve çalışmaya devam ettim. Bu durum beni yordu ve aileme karşı mahcup hissettirdi. Yorgunluktan ne aileme zaman ayırabiliyordum ne de aileme ev işlerinde yardımcı olabiliyordum. Bu yüzden yeni bir iş arayışına girdim.

Sonunda bulduğum iş, maddi ve manevi olarak beni tatmin etti. İlk işimde günde 10 ya da 12 saat çalışırken servisle geçen bir saati de düşününce günümün yarısından çoğu gidi-yordu. Yeni bulduğum işte ise günde 8 saat çalışmayı şans olarak görüyorum.

Şimdiki işimde de kadınların özellikle daha zor koşullarda çalıştığını gördüm. Kadınlar hem maddi açıdan hem de iş yükü açısından erkeklere göre daha dezavantajlı. Hamur ka-ran erkekler tam otomatik sisteme sadece un atıyorlar ve 25 bin lira artı pirim alıyorlar. Arka tarafta paketleme, paket dikişi, koli yapımı, palet yapımı, vardiya sonu temizliği yapan ka-dınlar ise 20 bin lira artı pirim alıyorlar. Yani

yaptıkları iş yoğunluğu artıyor ama ücretleri düşüyor.

10-15 sene önce annemin yaştı kadınlar asgari ücretle işe giderlerdi. Kollarında sinir sı-kışması oluyordu, patronları "Evde otursan bu ücreti sana kim verecek?" diye kadınların emeği üzerinden geçiniyorlardı. Daha düşük vergi veriyorlar ve daha fazla verim alıyorlardı. Ben de üniversite öğrencisiyken çalıştığım bir sanayi sitesinde paketleme işine gittiğimde 8 saat aynı pozisyonda otururken boynumda si-nir sıkışması oldu. Hâlâ dik durduğumda boy-numa bir ağrı giriyor.

POZİTİF AYRIMCILIK SADECE DAMACANA SU TAŞIRKEN

Kadın olmak zor, kadın işçi olmak çok daha zor. Pozitif ayrımcılık maalesef sadece dama-cana su taşırken "Sen kadınsın, ben taşıyayım" demekten öteye gitmiyor. Artık iş yerinde ürün sıkıştığında kendim hallediyorum. Hemen atılıp "Ben halletseydim" diyorlar ama işi yaparken de ortada olmuyorlar. Sorumluluk bende. Üründe sorun çıksa, makine sorunlu olsa so-rumlu benim ama iki-üç katım maaşı alanlar da onlar.

*Gıda mühendisi bir kadın
Sincan/ANKARA*

Karanlığa uyanıp karanlıkta yaşıyoruz

iki çocuk annesiyim, 36 yaşındayım. Bu asgari ücret için çok üzgün ve öfkeliyim. Zor şartlarda çalışarak hayatta kalmaya çalışıyoruz. Evet bunun adı hayatta kalmak; sabahın karanlığında işe gidip yine karanlıkta eve dö-nüyoruz. Bunun karşılığında açıklanan asgari ücretten çok daha fazlası-nı hak ediyoruz.

Türkiye'de 2016 yılına kadar yaz ve kış saati uygulamaları düzenli ola-rak uygulanıyordu. Ancak, 7 Eylül 2016 tarihli karar ile kış saati uygula-masına son verildi. O tarihten itibaren Türkiye, kalıcı yaz saati uygula-masına geçti. Bu değişiklik, özellikle enerji tasarrufu ve iş saatlerinde uyum sağlama gerekçeleriyle yapıldı. Ama aslen bu tasarruf işçilerin hayatından yapıldı.

KORKUM YERSİZ DEĞİL!

Her sabah 6'da uyanıyorum. Çocuklarımın hazırlığını yapıyorum. Saat 7'de işe gitmek için servis bekliyorum. Karanlık oluyor ve soka-ğa çıkmaktan korkuyorum. Korkum yersiz değil. Ülkede her gün ka-dın cinayetleri işleniyor. Kendim için endişelenmek bir yana, çocuk-larımız o saatlerde okula gidiyor. Köpek saldırısından ve başka her türlü şeyin yaşanmasından korkar hale geldim, geldik, getirildik. Du-rum öyle bir hal aldı ki tek başıma dışarı çıkamıyorum.

Bu sistemin değişmesini istiyorum. Sabahın köründe işe gider-ken sürekli arkama bakıp yürüyorum. Daha ne kadar böyle süre-cek bilmiyorum. İnandığım tek bir şey var: Topyekun bir mücade-le olmazsa bu korkularla yaşamaya devam edeceğiz, geleceğimiz hakkında ve çocuklarımızın geleceği hakkında bir şey değişme-yecek. Birlikte mücadele etmek şart!

*Tekstil işçisi Leyla
DENİZLİ*

İÜ'de talebimiz: Ücretsiz ped ve hijyenik tuvaletler

GEÇTİĞİMİZ günlerde İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesindeki (İLEF) kadın öğrenciler olarak kadın dayanışma ağımızı kurmuş ol-duk. Fakülteelerde kadınların birbirine ulaşabil-mesi ve dayanışması için neler yapabileceği-mizi konuştuğumuzda birkaç şey öne çıkmış-tı. Bunların başında temel ihtiyacımız olan hij-yenik ped ve tamponlar geliyordu.

Fakülte tuvaletlerinin temiz olmadığı, sa-bun ve peçete gibi hijyen ürünlerine ulaşama-dığımız, üniversiteye ayrılan bütçenin bu ihti-yaçlara değil de nereye harcadığını göreme-diğimiz bir tablo mevcut. Biz de bir yandan bütçede şeffaflığı sorgularken bir yandan da dayanışmamızın sorunlarımızı bir nebze çöze-bileceğini biliyorduk. Bu sebeple "askıda ped ve tampon" dayanışmasını başlattık. Dayanış-ma kampanyamız fakültemizde büyük rağbet gördü. Ancak neredeyse fakülteedeki her kadın tarafından benimsenen askıda ped ve tampon dayanışması için ertesi günlerde karşılaştığı-mız tablo

farklıydı.

Bir sabah fakülteedeki ped poşetlerimizin kaldırıldığını ve aynı gün Yabancı Diller Yükse-kokulu ve İletişim Fakültesinin ortak kantinin-de ped satışının başlatıldığını gördük. Karşı-laştığımız şey; yönetimin keyfi, dayanışmanın önüne geçmeye çalışan tutumuydu.

Bugün yönetim böyle bir dayanışmanın önüne geçmeyi hedefliyor, bunu görebiliyoruz. Bizler İLEF'li kadınlar olarak ücretsiz bir şekil-de temel ihtiyaçlarımızın karşılanması gerek-tiğini söyleyip bir dayanışma örgütlerken kar-şımızda temel hijyen ihtiyaçlarımızı erişilemez kılan ve bir kâr aracı olarak gören bir zihniyet-le karşı karşıyayız. Bunun için talebimizin fa-külteelerde kadınların ücretsiz ped ve hijyenik tuvaletler olduğunu; bunun için dayanışmamızı büyütmemiz gerektiğini söylüyoruz.

*İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi
öğrencisi Elif
İSTANBUL*

Kendimize ait bir hikayeyi hak ediyoruz

2024 yılı, inişleri ve çıkışlarıyla hayatıma derin izler bırakan bir yıl oldu. Kadın olarak bazen çok yoruldu, bazen ise umutla dolup taşım. Mücadelelerim, hayallerim ve attığım küçük adımlarla bü-yük yollar kat ettiğim bir yıld.

Bu yıl çevremde olup bitenlerle de yüzleşmek zorunda kaldım. Türkiye'de kadınlar olarak huzurlu, özgür ve güvenli bir yaşam hak-kımız için mücadele ettiğimiz bir yıl geçirdik. Her birimiz için yorucu bir yıld; yıkımlarla, üzüntülerle ve güvensizliklerle karşı karşıya kal-dık. Yine de dayanışmanın ve umudun gücünü hissetmek için hep beraber mücadele ettik.

Yeni yıldan beklentim çok büyük değil aslında. Daha çok sevgi, daha çok huzur ve daha çok kendimle barışık olmak. Ama bunun ötesinde, kadınların şiddetten ve ayrımcılıktan uzak, hak ettikleri güvenli ve eşit bir dünyada yaşaması en büyük dileğim. Bir kadın olarak, başkalarının yüklediği rollerin ötesine geçip kendi hikayemi yazmaya devam etmeyi diliyorum. Bütün kadınları toplumsal rolle-rin ötesine geçip kendi hikayelerini yazmaya davet ediyorum. Hepi-miz tüm zorluklara rağmen, kendimizin oluşturduğu güzel bir hika-ye-yi hak ediyoruz.

2025'e umut dolu, mücadelelerle güçlenmiş, sevgiyle sarılmış bir yıl olarak bakıyorum. Hepimize bol bol mutluluk, sağlık ve hayal ettiğimiz her şeyin gerçekleştiği bir yıl diliyorum. Yeni yıl hepimize umut getirsin!

*İAÜ Radyo, Televizyon, Sinema Bölümü öğrencisi
İSTANBUL*

Babam

Ev ve

Yumurta

Kabukları

‘Roman, bir eve dönüş hikayesi. Bu, başlangıçta mecburiyetten yapılan bir dönüş olsa da içerisinde birçok hesaplaşmayı, kendini hatırlamayı, geçmişi yeniden tartmayı barındırıyor.’

Sevil ARACI

2025 yılının ilk dergisinde, Kapumbağaların Ölümü, Homologlar Evi ve Ateşten Atlamak isimli öykü kitapları ile edebiyat dünyasına giren Fatma Nur Kaptanoğlu'nun ilk romanı Babam, Ev ve Yumurta Kabukları'ndan bahsedeceğiz. “Bir yumurta kabuğunun hikayesi, yumurta kırıldığında başlar” cümlesi ile başlıyor kitap. Daha ilk cümleden içimizde kırılan şeylerin, zaman geçse de geçmeyen yaraların izlerinin sürüleceği bir anlatı olacağını hissediyorsunuz. Roman bir eve dönüş hikayesi. Bu, başlangıçta mecburiyetten yapılan bir dönüş olsa da içerisinde birçok hesaplaşmayı, kendini hatırlamayı, geçmişi yeniden tartmayı ve yaşanan, yaşanamayan her ne varsa hesabını yapmayı barındırıyor.

ÖZGÜRLÜK BİR KALEDE KİLİTLİ

Kitap, üniversite eğitimi için evden ayrılan ve bir süre sonra çok da mecbur olmadığı halde, “Güçlü olmayan, sökülmüş, incecik bir bağın varlığı, kalın, güçlü, sağlam bir bağdan daha fazla zarar verebiliyor insana” diyerek cinsel yönelimini ailesine cesaretle açıkladığı için aileden dışlanan Bilge'nin etrafında örülmüş.

Bilge yalnız kalma pahasına özgürlüğünü tercih etmiş, kendi ayakları üzerinde durabilen, güçlü bir kadın. Bu güçlü kadının çocukluğuna, ilk gençlik yıllarına döndüğümüzde ise otoriter bir baba, babanın yürüncesinde silik bir anne ve yakın olmayan bir kız kardeşten oluşan çekirdek ailenin açtığı yaraları görebiliyoruz.

Özgürlüğü üzerine de epeyce kafa yoran Bilge:

“Özgürlüğün çevremizdeki insanlarla anlam kazanması ne tuhaf. Şu an bu yerde, doğup büyüdüğüm bu evde hayatımda hiç olmadığım kadar özgürüm ama bunu gösterebileceğim tek bir kişi bile yok. Onlar burada olduğunda özgürlüğümü bu denli doruklarda yaşamayacağımı da biliyorum. Onların yokluğu özgürlüğümü tağlandırırken varlıkları özgürlüğümü elimden alıyor, bu da beni iki farklı seçime zorluyor, ya onlarla korkunç ve yarım bir hayat ya da özgür ama özgürlüğümü kimseye gösteremediğim yalnız bir hayat.

On bir yıl önce yarım bir hayat yaşayacağıma tek başıma ölmeyi göze alarak özgür ama yalnız hayatımı seçiyorum.

Daha doğrusu seçtiğimi sanıyorum.

Çünkü gerçek özgürlük şartlar ya da konular ne olursa olsun bireyin yaşamının her alanına taşıyabildiği özgürlüktür. Benim özgürlüğüm ise herkesten uzakta inşa ettiğim bir kulenin içinde kilitli. O kuleden bir adım bile dışarı çıksam hiç de özgür olmadığımı fark ediyorum. Ve o anda Tanrı düşüyor aklıma, yarattığı bu koskoca evrene hayran kalacak bir canlı olmasaydı yapılan onca şeyin ne anlamı kalırdı?” diyor.

Annesinin ölümünü, babası haber vermeye gerek duymadığı için uzak bir tanıdıktan birkaç gün sonra öğrenen; babası komaya girdikten sonra başında duracak birine ihtiyaç olunca varlığı hatırlanan Bilge, ailesinden iyiden iyiye dışlanmış biri. Bilge, babasının son günlerinde ona refakat etmek üzere eve döndüğünde ne yapacağını bilemez bir halde evin her köşesine sinmiş anıların gölgesinde, bir ömrün

Fotoğraflar: Canva Pro

muhasebesini yapıyor. Çocukken aldığımız yaraların içimizde ne kadar derinlerde saklanıp kaldığını, ilk fırsatta kaldıkları o derinlerden nasıl gün yüzüne çıkabildiklerini de anlatan bu roman, tam anlamıyla bir hesaplaşma öyküsü.

Fatma Nur Kaptanoğlu'nun dili sade ve akıcı. Yazarın dilinin bir diğer dikkat çekici yanı ise duyguları nesnelere geçirecek okura yansıtabilmesi. Betimlemeleri ile anlattıkları gözünüzün önünde beliriyor. Sanki o bahçeye siz de çıkmışsınız, o kahvaltılık sofrasına siz de oturmuşsunuz, o köpeğin başını siz de okşamışsınız ve en sonunda o deli gibi yağın yağmurda

KÜNYE

Yazar: Fatma Nur Kaptanoğlu
Can Yayınları, 112 sayfa
İlk Yayın Tarihi: Eylül 2024

siz de ıslanmış ama boğulmamışsınız gibi hissediyorsunuz.

Bu 112 sayfalık mini roman, cinsel yönelimi nedeni ile dışlanmasına karşın

tek başına ayakta kalabilen, yalnızlık pahasına özgürlüğünü seçen, duyulmaya, anlaşılmaya, sarılıp sarmalanmaya duyduğu ihtiyaç görmezden gelinse de kendini baştan inşa edebilen bir kadının dünü ve bugününe ışık tutarken sizi de düşüncelere, hesaplaşmalara, anılara sürüklüyor. Bir solukta okuyup bitireceğiniz bu romanın etkisinden o kadar kısa sürede çıkamayacaksınız.